

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

# נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות  
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

החפץ הוא גם מפתח של גאולה – כשם שאנו חפצים בה', ה' חפץ בנו, "חפצי בה". הוא מחזיר אותנו לארצנו הקדושה, מיישב אותנו כאן, ואנחנו ה"ארץ חפץ" שלו – "תהיו אתם ארץ חפץ אמר הוי' צבאות". ה' הביא אותנו לכאן – אנחנו החפץ שלו והוא החפץ שלנו. זו הסתכלות בקוב"ה פנים בפנים.

[מתוך השיעורים 'אמונה-חפץ-דעת' ו'כח החפץ']

## מצרע-הגדול

הגליון מוקדש לזכות והצלחת ישראל מנחם והילה שמחה שיי' קרטמן לרגל בואם בבית הנישואין - ב' ניסן תשפ"ב

# מצרע-הגדול ה'תשפ"ב

- 24 לאסוף את הנשק**  
מלכות ישראל – תיקון המדינה  
מכתב גלוי לראש הממשלה
- 25 הניגון החסידי**  
ניגון מספר 538  
אשא עיני – ניגון לפרק החדש של הרבי
- 26 הסיפור החסידי**  
אדמו"ר הצמח-צדק  
התרת עגונות אצל בעל ההילולא של  
י"ג ניסן
- 28 מענות ותשובות**  
תשובות הרב לשואלים  
הסתר פנים והתאוששות
- 29 פְּאָזוֹר דֵּי לְבָבִים  
שְׁבֵת הַגָּאֵלָה  
רְזִי יִסְפָּר לָנוּ עַל הַקָּשֶׁר בֵּין ח' נִיֶּסָן  
לְשֵׁבֶת הַגָּדוֹל**
- 04 אמונה מרפאת**  
נקודה מעובדת  
הכח לגשר על הפער בין האמונה  
השלמה למציאות החולה
- 05 כנס יוצאות ממצרים**  
ברכת הרב להתוועדות נשים  
ענינו של חדש ניסן
- 07 אמונה-חפץ-דעת**  
שיעור ל-ח' ניסן  
יחוד התענוג והרצון – החדרת האמונה  
המקיפה בדעת הפנימית
- 12 כח החפץ**  
שיעור ל-ח' ניסן  
הכנה לפסח – חג הפנמת והמחשת  
הגאולה
- 18 ביאורים בתהלים קכ"א**  
יום הולדת 120 של הרבי  
מליובאוויטש  
עיון בפרק התהלים החדש של הרבי
- 21 תיקון הדעת – קדושה והנאה**  
קדושת לוי  
קדושת החפצא וטומאת הגברא – היחס  
בין מצוה להנאה אישית



העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים  
לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: [itiel@pnimi.org.il](mailto:itiel@pnimi.org.il)  
עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צלף אביחיל | התאמת עיצוב: ענבל ציק  
מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי



## הקדמת המערכת

**שבת הגדול שלום** לכל קוראי **נפלאות** בתוך כל **בית ישראל**. לפניכם גליון **לשבת פרשת מצורע שבת הגדול**. מלא בכל טוב, שיעורים, התוועדויות חסידיות ועוד.

### השבוע בגליון:

ה"תורה חדשה" של הגליון הפעם היא **מכתב קצרי הכמות אך רבי האיכות על ענינו של חדש ניסן** - מכתב שכתב הרב לכבוד **התוועדות נשים** שהתקיימה השבוע בכפר חב"ד, **וראו לכל אחד ואחת להתבונן בו לעומק**.

מכאן נעבור **לשני שיעורים**, שמצד תוכנם הם רצף אחד, העוסקים בכח ה"חפץ" **בנפש**, הכח הפנימי **המחבר בין האמונה והדעת** - כח בו עלינו להשתמש כהכנה לאכילת **המצה** בעוד שבוע וגם כהכנה **לגאולה האמתית והשלמה** [כפי שניתן לטעום בתמציתיות גם בנקודה המעובדת].

לרגל **יום הולדתו ה-120 של הרבי מליובאוויטש**, שיחול בי"א ניסן, מצורף לגליון **לקט ביאורים בפרק קכ"א בתהלים** - הפרק החדש של הרבי (ויש גם ניגון חדש של הרב על מילות הפרק). ונחתום את המלצת הקריאה השבועית עם **מדור קדושת לוי המיוחד**, העוסק **בקדושת הקשר בין איש לאשתו** ("הפעם ילוה אישי אלי") - מסביר **כיצד יתכן שמצוה גורמת טומאה** וכיצד מתקנים זאת **ומקדשים את ההנאה**. מאמר **חובה לכל אדם נשוי**.

שבת שלום ומבורך וגאולה שלמה,

**המערכת**

## נקודה

### מעובדת מתוך השיעור

# אמונה מרפאת

חפץ, בניגוד לרצון רגיל, הוא חיבור של תענוג ורצון. הרגשת התענוג העתידי, כאשר יושג מה שחפצים בו, עושה את הרצון עמוק, מסודר וגם מחיה הרבה יותר. חיבור התענוג והרצון הוא עצמו פרי של האמונה. לדוגמה, כשמתעצמים עם האמונה במשיח מתחילים להרגיש את התענוג שיהיה כאן כאשר יבוא משיח – וכאשר הרגשת התענוג מתעצמת גובר גם החשק־הרצון להביא את המשיח בפועל. שני רכיבי החפץ משלימים זה את זה ומגשרים על הפער בין האמונה והדעת: תחושת התענוג העתידי ממתיקה את המצוקה המיידית והופכת את הדחף לשינוי שמח ומאמין; תחושת הרצון מתגברת על השלמות חסרת־המעש שעלולה להתלוות לאמונה (כלשון הפסוק, "המאמין לא יחיש") ו'תריצה' את האדם לחולל שינוי. הדמות המאזנת בנפש בצורה השלמה ביותר את האמונה והדעת־הרפואה היא מלך המשיח: מחד, אין כמוהו מאמין בביאתו "היום" (כפי שענה לשאלת רבי יהושע בן לוי אימתי יבוא). מאידך, אין כמוהו רגיש ליסורי הגלות, כמצורע החווה בגופו את נגעי וחולאי עם ישראל. לכן תכונת ה'חפץ' האלוקית מאפיינת אותו יותר מכל, כפי שנאמר בו "והוי' חָפֵץ דְּכָאוּ הַחֲלִי אִם תְּשִׁים אֶשֶׁם נִפְשׁוֹ יִרְאֶה זָרַע יִאֲרִיךְ יָמִים וְחָפֵץ הוּא בְּיָדוֹ יִצְלַח" – המשיח מכיר שה' חפץ ליסרו כדי שיחוש על גופו את קשיי המציאות וידאג לריפויה; הוא מסוגל לקבל את היסורים הללו באהבה ושמחה, כי הוא חש בהם גם את הנחמה והתענוג העתידיים שיבואו, ודווקא לכן הוא זוכה לכך ש"חפץ הוי' בידו יצלח" בהבאת הגאולה האמתית והשלמה.

המצה שנאכל עוד שבוע נקראת "מיכלא דמהימנותא" (מאכל האמונה) ו"מיכלא דאסוותא" (מאכל הרפואה). במצב המתוקן האמונה היא זו שמביאה רפואה (לעומת מצב פחות טוב, בו הרפואה מחולי היא המעוררת אמונה).

האמונה מרחפת כ'מקיף', בלי להודק לפרטי המציאות, ומצדה הכל טוב, בריא ושלם תמיד. החולי מורגש רק במבט פנימי על המציאות, המודע־עד־כאב לכל חסרונותיה. כדי שהאמונה המקיפה תביא רפואה לפרטי המציאות צריך להפנים אותה, להפוך אותה לדעת פנימית המתבטאת בכל תחומי החיים ומביאה רפואה שלמה ברוחניות, בקיום **רמח** מצוות עשה ו־**שסה** מצוות לא־תעשה, ובגשמיות, ב־**רמח** אברים ו־**שסה** גידים (של האדם, 'עולם קטן', ושל העולם, 'אדם גדול'). על האמונה בה' להפוך למורת דרך בחיי היום־יום, בקיום מצוותיו, ועל האמונה בטוב ה' להופיע במציאות, בטוב הנראה והנגלה. כיצד ניתן לגשר על הפער בין האמונה השלמה לבין המציאות וחולאיה? כיצד האמונה, בה הכל שלם וטוב, לא מטרפדת את תחושת הצורך והדחיפות לפעול העולה מתוך המציאות? כיצד המודעות לקשיי המציאות, עליה נאמר "יוסיף דעת יוסיף מכאוב", לא מייאשת ופוגעת באמונה? כדי לחבר בין האמונה לדעת נצרך כח נפשי שנקרא חפץ.



## כנס יוצאות ממצרים – ברכת הרב

ב' ניסן ה'תשפ"ב, יום ההילולא רבא של כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע, שנת ה**אמונה** (תר"פ-תשפ"ב). לכבוד המשתתפות בהתועדות הכנה לגאולה בתוכי "בית יעקב"<sup>א</sup> אלו הנשים<sup>ב</sup> שבכל אתר ואתר, ברכה ושלום!

פותחין בברכה, שההתועדות תהיה בהצלחה רבה ומופלגה, מקור של השראה וכח לממש את הגאולה האמתית והשלמה תכף ומיד ממש, וכידוע מאמר רבותינו ז"ל ש"כזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים ובזכות נשים צדקניות עתידים להגאל"<sup>ג</sup>. ורמז נאה: **התועדות** בגימטריא **יציאת מצרים!**

לחדש ניסן ישנם כמה ענינים כלליים: ניסן הוא "ראש חדשים" ("החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה"<sup>ד</sup>); ניסן הוא חדש של גאולה<sup>ה</sup>; ניסן הוא לשון נסי נסים<sup>ו</sup> ("כימי צאתך מארץ מצרים [בנסים גלויים] אראנו נפלאות [עוד יותר מנסי יציאת מצרים]"<sup>ז</sup>)! ובקיצור, ניסן הוא "ראש"-גאולה-"נס".

ובכחות הנפש ועבודה הפנימית שלנו (להחיש את הגאולה עוד היום): "ראש" היינו מוחין, החל מנקודת ההברקה במהות הגאולה הנכספת (נקודת החכמה שממנה באה ההתבוננות באורך ורוחב והעמקת הדעת). "גאולה" היינו לידה<sup>ח</sup> (גאולת מצרים, גאולה מהגלות הפנימית והחיצונית גם יחד), גילוי אהבה ויראה ורחמים בלב מתוך שמחה ("אם הבנים שמחה"<sup>ט</sup> – בארבעה לשונות של גאולה, "וגאלתי"<sup>י</sup> הוא כנגד אמא<sup>יא</sup>, "אם הבנים", לידת העם). "נס" (וכל שכן נסי נסים) היינו גילוי הנהגה אלקית שלמעלה מן הטבע, גילוי פנימיות הנצח-הוד-יסוד בנפש (שמעל למלכות, הנהגה טבעית). נמצא ש"ראש"-גאולה-"נס" הם בכללות כנגד "מושכל"-מורגש-"מוטבע" בנפש, הכל (כל כוחות הנפש) יוצא, בחדש ניסן, בתף (מרים) ובמחול ממצרים!

א שמות יט, ג.

ב מכילתא עה"פ; שמות רבה כח, ב; תנחומא מצורע ט, א. ובכ"מ (הובא ברש"י עה"פ).

ג ע"פ סוטה יא, ב; במדבר רבה ג, ו. וראה גם ילקו"ש יחזקאל רמז שנד.

ד שמות יב, ב.

ה ר"ה יא, א; שמות רבה טו, יא. ובכ"מ.

ו רש"י על ברכות נו, א ד"ה "ניסי"; פע"ח שער השופר פ"ה.

ז מיכה ז, טו.

ח כפי שנדרש בהגדה של פסח מיחזקאל טז, ג ואילך. וראה לקוטי מוהר"ן קמא לו. ובכ"מ.

ט תהלים קיג, ט.

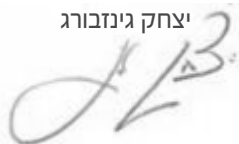
י שמות ו, ו.

יא ראה תו"מ חכ"א עמ' 313; ח"ל עמ' 211. ועוד.

ובשרש עליון, "ראש" היינו "תשורי מראש אמנה"<sup>ב</sup>, בחינת אברהם אבינו, "ראש כל המאמינים"<sup>ג</sup> (שייך לשנת ה**אמונה** של הרבי הרש"ב, כנ"ל), ששרשו בפנימיות הכתר שבנפש (ששם "חביון עד העצמות"<sup>ד</sup>), "גאולה" היינו מכח משה ("הוא גואל ראשון כו"<sup>טז</sup>) ש"זכה לביתה"<sup>טז</sup>, היינו בחינת "אם הבנים שמחה", כנ"ל, "נס" רומז ל"נשיא הדור" (הנס של הדור, "הנשיא הוא הכל [רמז לספירת היסוד]<sup>יח</sup>"), שהוא המשיח שבדור, שכאשר זוכים, בזכות נשים צדקניות כנ"ל, נעשה המשיח הכללי של כל הדורות).

בברכת חג הפסח כשר ושמח, יחד עם משיח צדקנו!

יצחק גינזבורג



- יב שיר השירים ד, ח.  
 יג שמות רבה כג, ה.  
 יד שער מאמרי רשב"י פירוש ספרא דצניעותא פ"א, ע"פ חבקוק ג, ד. וראה גם מאו"א מערכת אלף אות סד.  
 טו ראה שמות רבה ד, ב; זהר ח"א רנג, א; שער הפסוקים ויחי; תו"א משפטים עד, ג.  
 טז ראה ר"ה כא, ב; זח"ב קטו, א (ובנצוצי זהר שם).  
 יז כפי שדורשים (זהר ח"א לא, א; פרדס רמונים ש"א פ"ח) על הפסוק (דברי הימים א כט, יא) "**כי כל**" – היינו ספירת ה**יסוד**.  
 יח רש"י על במדבר כא, כא.



## מטמון של זהב

"כי תבאו אל ארץ פנען אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם". מפרש רש"י: "בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם. לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועלידי הנגע נותץ הבית ומוצאן". יש הרבה משפחות יהודיות שלפני פסח הבית שלהן נראה כאילו משהו נתץ אותו, הנקיון היסודי לא השאיר אבן על אבן... אבל בזכות הנקיון הזה – שנעשה לשם שמים, במסירות ואהבה – מוצאים לבסוף אוצרות בתוך הבית. האוצר נקרא "מטמוניות של זהב", רמז לימי ספירת העומר שנוהגים לכנות אותם "מטמונים" – **מט** ימים **מונים** וסופרים.

[לחיות עם הזמן ויקרא עמ' רטו]



## שיעור

שיעור לכבוד ח' ניסן

# אמונה חפץ-דעת

## קיצור מהלך השיעור

ח' ניסן הוא '**חג הגאולה**' של הרב גינזבורג, בו שוחרר ממעצרו המנהלי לפני 26 שנים. לפני שנתיים, בעיצומו של הסגר, מסר הרב ביום זה שני שיעורים שהועברו בשידור – באנגלית ובעברית – על ענינו המיוחד של היום במסגרת ההכנות לחג הפסח. מתוך רמז מספרי, **ח' ניסן** בגימטריא **חפץ**, פתח את הרב את העיסוק בכח הנפשי המיוחד של החפץ – יחוד התענוג עם הרצון, שהוא בעצם הכח **להחדיר את האמונה** המקיפה בדעת הפנימית, פעולת אכילת המצה בחג הפסח. השיעור באנגלית פתח את הנושא העיקרי והשיעור בעברית – שמודפס מיד אחריו בחוברת – פיתח אותו לכיוונים נוספים בסוד המושג היסודי "חפץ".

פירושו שכל הרצון העמוק במודעות ובלב הוא לאותו ענין. המלה חפץ מופיעה הרבה פעמים בתנ"ך, חמש פעמים בחמשה חומשי תורה<sup>1</sup> ועוד יותר ממאה פעמים בשאר הנ"ך – זו מלה שחוזרת בהרבה פסוקים חשובים. שוב, היום הוא יום של **חפץ**. מכיון שהיום הוא גם הקדמה לחג הפסח המתקרב – היום האמצעי בין ר"ח ניסן לחג הפסח, והתאריך המוקדם ביותר בו יכולה לחול שבת הגדול, ההכנה הקרובה לחג הפסח – צריך להיות משהו במושג חפץ שיכול להכין אותנו לפסח, לאכילת המצה שהיא "מיכלא דמהימנותא"

## ח' ניסן – יום ה'חפץ'

היום ח' ניסן – יום מיוחד עבורנו, ח' הגאולה שלנו – היום בו יצאנו ממעצר בשנת תשנ"ו. השם ניסן הוא לשון נסים – נסי יציאת מצרים – ושתי הנוגין בניסן רומזות ל**נסי** נסים<sup>2</sup>. **ניסן** שוה 170 ואם מצרפים **ח** בהתחלה – התאריך היום, **ח' ניסן** – מקבלים כבר 178. האם יש מלה בעברית ששייכת למספר הזה? כן – המלה **חפץ**.

חפץ משמעותו רצון עמוק, מלא בתחושת התענוג שיגיע ממימוש הרצון<sup>3</sup>. חפץ בענין מסוים

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. שיעור לכבוד ח' ניסן (אנגלית). ח' ניסן תש"פ – הקלטה

א ראה ברכות נז, א.

ב לקו"ת שה"ש כח, ד ובכ"מ. ראה עוד לקמן.

ג בראשית לד, יט. במדבר יד, ח; כא, יד. דברים כה, ז; שם פסוק ח.

להפוך את האמונה לדעת בכח התורה<sup>ט</sup>. משה רבינו אומר "אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלהים"<sup>י</sup> ואחר כך הוא אומר שעלינו להתבונן בכך – "וידעת היום והשבת אל לבבך כי הוי' הוא האלהים וגו'<sup>יא</sup>". גם דוד המלך אמר לבנו שלמה – "דע את אלהי אביך ועבדהו בלב שלם ובנפש חפצה"<sup>יב</sup> (זו עוד הופעה של המושג חפץ, בו אנו עוסקים).

הממוצע – חפץ בה' (שיקוף חפץ ה' בנו) האם יש משהו בין האמונה לדעת, איזה קטלזיטור (זרו) שעוזר להפנים את האמונה ולהפוך אותה לדעת? זהו בדיוק המושג בו פתחנו – חפץ. אני מאמין בה' ואני רוצה לדעת את ה'. ידיעת ה' היא דבקות בה', התאחדות עם ה'. בין האמונה והידיעה יש חפץ בה', רצון עם הרגשת התענוג שיהיה לי מהקשר לה'. החפץ הוא הממוצע המחבר בין האמונה לדעת.

ה' חפץ בנו ועלינו לחפץ בו חזרה. יש כמה פסוקים שמשתמשים במושג חפץ בנוגע ליחס של ה' אלינו – ה' חפץ בנו, אנחנו הרצון הכי עמוק בלבנו, כביכול. כך, אנחנו נקראים "ארץ חפץ"<sup>יג</sup> של ה' (ורמז מובהק: "ארץ חפץ" עולה ענג-רצון, יחוד הכוחות שמרכיבים את החפץ, והוא מנין תיבות מעשה בראשית<sup>יד</sup> – תכלית הכוונה של "דירה בתחתונים"<sup>טו</sup>, גילוי החפץ בארץ דווקא). כתוב גם שבגאולה השלמה ה' יחזיר אותנו לארץ ישראל "כי חפץ הוי' בך"<sup>טז</sup>, ויש עוד פסוקים.

במגלת אסתר, שקראנו בחדש שעבר, מופיע כמה פעמים הביטוי "איש אשר המלך

ו"מיכלא דאסוותא"<sup>יז</sup> לכולם. צריך להבין את הקשר בין החפץ של היום למצה של פסח, חג הגאולה שבא בקרוב.

## להפוך את האמונה לדעת

המצה היא "מיכלא דמהימנותא" – מאכל

האמונה. האמונה

היא תחלה לכל

מצוות התורה –

אמונה בה', אמונה

בתורה, אמונה בעם

ישראל, אמונה

בארץ ישראל. הכל

מתחיל מאמונה

בבורא העולם,

הירושה לנו מאבותינו ואמותינו, החל מאברהם

אבינו המאמין הראשון<sup>יח</sup> – זו אמונה חזקה מאד,

"אמונה אמין".

בספר המצוות – שהרמב"ם כתב ראשון

– המצוה הראשונה והכי חשובה היא להאמין

בה'<sup>יט</sup>. הוא כתב זאת בערבית, אבל התרגום הוא

'להאמין'. אמנם, במשנה תורה, ב"יד החזקה",

הוא החליף את המלה "להאמין" ב"לידע" –

וכתב "יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש

שם מצוי ראשון"<sup>כ</sup>. השינוי מ"להאמין" ל"לידע"

אומר שהמצוה הראשונה היא להמשיך את

האמונה, שהיא טבעית לנו בירושה מהאבות,

ולהפנים אותה כל כך עד שהיא תהפוך להיות

דעת. אנחנו מאמינים בקב"ה ועלינו להפוך את

האמונה הזו לידיעה.

מי שמאפשר לנו לעשות את המעבר הזה

הוא משה רבינו, שנקרא "רעיא מהימנא" –

רועה מזין את הצאן, והתזונה הזו היא היכולת

ד ראה זהר ח"ב קפג, ב.

ה שמות רבה כג. ה. וראה תניא פל"ג (ובכ"מ).

ו ישעיה כה, א.

ז מ"ע מצוה א.

ח הלכות יסודי התורה פ"א ה"א. וראה בארוכה דרמ"צ

מצוות האמנת אלקות ואחדות ה'.

ט ראה תניא פמ"ב (ומבואר במקומות רבים).

י דברים ד, לה.

יא שם פסוק לט.

יב דהי"א כה, ט.

יג מלאכי ג, יב.

יד 469 – מנין תיבות מעשה בראשית, "ארץ חפץ", ענג רצון (ר"ת ער, סוד 'ולבי ער') – הוא גם מספר השבת ה'13.

טו תנחומא נשא טז.

טז ישעיה סב, ד.



האמונה שלנו בה' הופכת לדעת ה' באמצעות החפץ בו. בארמית אחד היינו גם לשון אחיזה. רשב"י אומר שהוא אוחז בה' – "ביה אחידא"<sup>10</sup>. איך אוחזים בה'? על ידי הפיכת האמונה לדעת באמצעות החפץ (אותו מקבלים היום, ח' ניסן).

עוד תופעה: **אמונה-חפץ-דעת** עולה 754. שם הוי' עולה פעמיים 13, לכן

כאשר אומרים "הוי' אחד" יש יחס של "שלם וחצי". המספר הראשוני שהוא הבסיס של שם הוי', שם הרחמים, הוא 13 – שבתורה היינו יג מדות הרחמים. שוב, ראשי התיבות של אמונה-חפץ-דעת הם 13 והכל עולה 754, 58 פעמים 13, חן פעמים אחד. חן הוא יפי של סימטריה. חן היא מלה מאד חשובה, שמופיעה שבעים פעמים בתנ"ך<sup>11</sup> – לתורה יש שבעים פנים<sup>12</sup>. כל פנים של ה' שמשקפים בתורה הם חן – והמתבונן בהם מוצא חן בעיני הוי'. חן גם ר"ת ח' ניסן.

**אמונה-חפץ-דעת** עולה חן פעמים אחד. המלה חן עצמה מתחלקת ל-ח ו-ן אך ן במספר קטן היא ה, כך שבמספר קטן חן עולה 13, כך שיש כאן חן (במספר רגיל) פעמים חן (במספר קטן). נתרגם את המלים **אמונה-חפץ-דעת** למספרים, נבנה מהם סדרה ונפתח את הסדרה עד 7 מקומות ("כל השביעין חביבין"):<sup>13</sup> 102 (אמונה), 178 (חפץ), 474 (דעת), 990, 1726, 3858, 2682 (בסיס הסדרה הוא 220, **אהבה רבה**) – הכל עולה 10010, כך שהערך הממוצע של כל מרכיב הוא 1430, **הכל פעמים הוי'!**

**אני מאמין בה' ואני רוצה לדעת את ה'. ידיעת ה' היא דבקות בה', התאחדות עם ה'. בין האמונה והידיעה יש חפץ בה', רצון עם הרגשת התענוג שיהיה לי מהקשר לה'**

חפץ ביקרו"<sup>14</sup>. שם מדובר במלך אחשורוש, אבל כתוב שכל מקום שכתוב "המלך" במגלת אסתר הכוונה גם למלך מלכי המלכים<sup>15</sup> – מי הוא ה"איש אשר המלך חפץ ביקרו"? עם ישראל. בפרט, המשיח הוא ה"איש אשר המלך [מלך מלכי המלכים] חפץ ביקרו". בכלל, ה' נותן מלכות לעם שלו, "ממלכת כהנים"<sup>16</sup> – "כל ישראל בני מלכים"<sup>17</sup> ו"כל ישראל מלכים"<sup>18</sup>. כתוב בתורה

"שום תשים עליך מלך"<sup>19</sup> והזהר מפרש "שום" לעילא [מלך מלכי המלכים] 'תשים' לתתא [מלך ישראל מקרב אחיך]<sup>20</sup>. המלך לו אנו מצפים הוא מלך המשיח, "איש אשר המלך [העליון] חפץ ביקרו".

אם כן, ה' חפץ בנו ועלינו לשקף את החפץ של ה' בנו ולחפוץ בו – "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם"<sup>21</sup>. החזרת החפץ כלפי ה' היא הכח לקחת את האמונה שלנו בו ובתורתו וכו' ולהפנים אותה לדעת. במושגי הספירות, חפץ הוא הכח שמתחת לאמונה ומתחת לחפץ נמצאת הדעת.

## רמזי אמונה-חפץ-דעת

וכמה רמזים בתהליך של אמונה-חפץ-דעת: ראשי התיבות של אמונה-חפץ דעת הם **אחד** – "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"<sup>22</sup>. יפה לכוון שכאשר אנחנו אומרים "הוי' אחד"

יז אסתר ו, רז; ט; יא.

יח ראה יל"ש אסתר רמז תתנז (קרוב לסופו).

יט שמות יט, ו.

כ שבת פי"ד מ"ד.

כא מובא בשם הירושלמי. ראה זהר ח"ב כו, ב; ח"ג כח, א; שם רכג, א.

כב דברים יז, טו.

כג זהר ח"ג ערה, ב.

כד משלי כז, יט.

כה דברים ו, ד.

כו זהר ח"ג רצב, א.

כז וראה בארוכה בספר **שבעים פני חן** – ה' יגלה אורו בקרוב.

כח במדבר רבה יג, טו; זהר ח"א מז, ב; ח"ג כ, א; רטז, א; רכג, א.

הכח (אמונה היא גם במובן של כח כמו בפסוק "אמונה אמך"<sup>16</sup>) לחבר את שני הכחות שתחתיה, התענוג והרצון, וזהו חפץ.

אם רוצים לצייר זאת, ציור של "עץ החיים", יש שלשה כחות בכתר – אמונה-תענוג-רצון – והכח הבא שתחתיהם הוא דעת. הכח הבא בקו האמצעי הוא הרחמים, תחתיו אמת ותחתיה שפלות. הדימוי של עץ החיים מלמד אותנו שהחפץ, חבור התענוג והרצון, הוא בדיוק מה שממוקם בין האמונה והדעת, הוא המפתח, הקטלזיטור, להביא את האמונה לתוך הדעת (פנימיות ספירת הדעת היא כח היחוד, והנה **אמונה חפץ** עולה י"פ יחוד).

### מאמונה לרפואה באכילת המצה

כעת נסביר את הכל ביחס למצה: המצה, "מיכלא דמהימנותא", היא מזון שמצוה עלינו לאכול – אנחנו אוכלים אמונה. האמונה היא אור מקיף, המקיף אותנו ומאיר אותנו אבל עדיין לא לגמרי מאיר בתוכנו. באכילת מצה אנחנו לוקחים את האמונה המקיפה הזו ומכניסים מפנימים אותה לתוך הגוף שלנו. זהו כח הרפואה של המצה, "מיכלא דאסוותא".

כדי שהתהליך הזה יפעל כמו שצריך – צריך להיות **חפץ**, הכח של היום, **ח ניסן**. זהו היום לקבל את הכח שמאפשר לנו לאמת את האמונה, לקחת את האמונה ולהכניס אותה לדעת שלנו – אם האמונה נכנסת לדעת לא צריך שום דבר אחר. אם אתה יודע את ה' – יש לך הכל – "דעת קנית מה חסרת"<sup>17</sup>. זו התכל'ס, כאן בארץ – להיות כל הזמן עם ה' – והדעת הזו היא הרפואה.

שנוכה כולנו לקחת את האמונה שלנו, לחפץ בה' – "ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך"<sup>18</sup> (אפילו אהבה היא לא בדיוק

### יחוד התענוג והרצון מכח האמונה

אמונה היא הכח הכי גבוה בנפש. יש עשרה כחות במודע, הספירות מהחכמה ומטה, ובעל-מודע, ספירת הכתר, יש שלשה כחות, שלשה ראשים<sup>19</sup>. הראש העליון נקרא "רישא דלא אטידע", ובנשמה הוא כח האמונה בה'. אמונה שייכת לרישא דלא אטידע, כי אמונה היא בדבר לא נודע. היכולת להחדיר את האמונה לדעת היא פרדוקס, היא נס – לקחת משהו שאיני יכול לדעת אותו ואני רק מאמין בו ולהחדיר אותו בדעת. הראש השני הוא תענוג והראש השלישי הוא רצון – רצון על-מודע, שהוא הכח הכי נמוך בכתר.

איך מגדירים חפץ? רצון שמלא בתחושת תענוג – יחוד של שני הראשים שמתחת לאמונה בכתר, תענוג ורצון. כאשר מחברים אותם יחד מקבלים את המושג חפץ<sup>20</sup>, החוזר בתורה הרבה פעמים כנ"ל. אם כן, חפץ בא אחרי אמונה. יתר על כן, הטבע של התענוג והרצון מאד שונה – הם הפוכים אחד מהשני. לאור זאת, איך התענוג יכול להתאחד בתוך הרצון? אפשר לייחד שני דברים שונים רק בכח שמעליהם – האמונה הפשוטה עצמה היא

**היכולת להחדיר את האמונה לדעת היא פרדוקס, היא נס – לקחת משהו שאיני יכול לדעת אותו ואני רק מאמין בו ולהחדיר אותו בדעת**

כט מבואר באריכות בסוד ה' ליראיו שער א והנספח (וביאוריו בשיעורים בסוד ה' ליראיו חלקים ג'ד) ובספר הנפש.

ל הערך הממוצע של **תענוג רצון חפץ** = 351, הוי' במשולש כללי. נתרגם למספרים ונפתח סדרה (כ"ל בענין אמונה-חפץ-דעת) – בסיס **יה**: 25, 178, 346, 529, 727, 940, 1168 = 3913 = 7 פעמים 559, 13 פעמים 43, חצי **"שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"** 4 המספרים הנוספים = 2860 = 2 פעמים 1430, **הכל פעמים הוי' כנ"ל!**

לא ישעיה כה, א.

לב קהלת רבה ז, לב (ובכ"ט). ראה נדרים מא, א.

לג דברים ו, ה.

— פסח בו נקח את האמונה ונזכה לרפואה בכח החפץ האמתי בה, "בלתי להוי לבדו" לד.

לד שמות כב, יט.

חפץ, שהוא תשוקה עם הרגש התענוג בתוכה, שאיני חפץ בשום דבר חוץ מה' עצמו) — וכך להכניס את האמונה לדעת. שנזכה בכך בשבוע הבא, בכח שמתחיל היום, לאכול את המצה ולפעול את הכל. שיהיה לכולם פסח כשר ושמח

## הַלּוּמִד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צִידָה לַדֶּרֶךְ

- ◆ ב־ח' נִיסָן, ההכנה הקרובה לפסח, זוכים לחפץ בעבודת ה'.
- ◆ חפץ הוא הקדשת כל הרצון העמוק במודעות ובלב לענין בו חפצים.
- ◆ אכילת המצה ("מיכלא דמהימנותא") היא הפנמת האמונה לדעת.
- ◆ הממוצע בין האמונה לדעת הוא החפץ — רצון להתאחד עם ה' והרגשת התענוג שיהיה בענין.
- ◆ "כמים הפנים לפנים" — ה' חפץ בנו ועלינו לשקף זאת בחפצנו בה'.
- ◆ המשיח הוא "איש אשר המלך [העליון] חפץ ביקרו".
- ◆ "הוי' אחד" — המשכת האמונה על ידי החפץ אל הדעת.
- ◆ הפנמת האמונה הבלתי־מושגת לדעת המושגת היא נס.
- ◆ האמונה מחברת את התענוג והרצון לחפץ.
- ◆ דעת ה' כוללת הכל והיא הרפואה השלמה.



שיעור

לכבוד ח' ניסן

## כח החפץ

### קיצור מהלך השיעור

בשיעור המשך לשיעור על אמונה חפץ דעת מורחב סוד החפץ השייך ל-ח' ניסן. פרק א הוא חזרה קצרה על השיעור הראשון, הנדרשת להבנת המשך הדברים (אך "אין בית מדרש בלא חידוש", בנוסף לבהירות שבקיצור). פרק ב הופך את המלה חפץ ל"מאמר" – ראשי תיבות של הביטוי חכמה פי צדיק, על בסיס פסוקי "פי צדיק" בתנ"ך. חג הפסח הוא חג של תיקון הפה – בדיבור ובאכילה – והפיכתו ל"פי צדיק". בתוך הדברים מוסבר טוב יותר היחוד של החכמה, המתאפיינת ב"תקיפות הבטול", ויש התבוננות בפסוק מיוחד של "חפץ הוי" העוסק ביסורי המשיח ועם ישראל כולו. הכנה חשובה לפסח – חג הפנמת והמחשת האמונה.

את האמונה (הירושה לנו מאבותינו), "ורעה אמונה"<sup>1</sup>, לדעת את האמונה שלנו, כמ"ש "וידעת היום והשבת אל לבבך כי הוי' הוא האלהים וגו'".<sup>2</sup>

הרי הרמב"ם כותב בספר המצוות<sup>3</sup> שמצוה להאמין ובספר היד<sup>4</sup> הוא כותב "יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון", צריך לדעת. מי עוזר לנו להמשיך ולממש את האמונה שהיא תהיה ממש דעת? משה רבינו, "רעיא מהימנא", הרועה ומפרנס את האמונה<sup>5</sup>

### א. הכח להפוך את האמונה לדעת

#### חפץ – הממוצע בין האמונה לדעת

כעת אנו באמצע ההכנות לחג הפסח, וכשמתכוונים לענין הפעולה שלו כבר מתחילה. בליל הסדר נאכל מצות – מצות עשה דאורייתא. המצה היא גם "מיכלא דמהימנותא" וגם "מיכלא דאסוותא"<sup>6</sup>. שכולנו נזכה להתחזק באמונה, שתהיה "אמונה אמן"<sup>7</sup>, אמונה חזקה ואיתנה, ומכח האמונה תבוא הרפואה. הרפואה מתהווה מהאמונה עצמה, אך קודם עלינו לפרנס

ג תהלים לז, ג.

ד דברים ד, לט.

ה מ"ע מצוה א.

ו הלכות יסודי התורה פ"א ה"א.

ז ראה תניא פמ"ב (ומבואר במקומות רבים).

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. שיעור לקראת ח' ניסן. ח' ניסן תש"פ – הקלטה

א ראה זהר ח"ב קפג, ב.

ב ישעיה כה, א.

"חפצי בה"<sup>31</sup>. הוא מחזיר אותנו לארצנו הקדושה, מיישב אותנו כאן, ואנחנו ה"ארץ חפץ" שלו – "תהיו אתם ארץ חפץ אמר הוי' צבאות"<sup>32</sup>. ה' הביא אותנו לכאן – אנחנו החפץ שלו והוא החפץ שלנו. זו הסתכלות בקוב"ה פנים בפנים. בכל אופן, זהו נושא ההתבוננות שלנו היום<sup>33</sup>. כנראה יש משהו במלה הזו, חפץ, שהיא הכנה קרובה לגאולה האמתית והשלמה – מה שמסמל לנו את חג הפסח (על ידי חילוף ס-צ באותיות השינים, אותיות פסח מצטרפות לאותיות חפץ), "זמן חרותנו", וקיום מצות אכילת מצה בפרט.

## ב. "פי צדיק"

### התגלות החכמה בפי הצדיק

נתבונן עוד: האות ח, ראש התבה חפץ, יכולה לסמל הרבה דברים חשובים: יכולה להיות חן (חן ראשי תבות ח ניסן), חיים וחסד – מלים שהולכות יחד בתפלה<sup>34</sup>. ח יכולה להיות גם חכמה – "ראשית חכמה יראת הוי'<sup>35</sup>". יש לנו כאן כמה מלים חשובות שמתחילות ב-ח – חן, חיים, חסד וחכמה – ול-ח של חפץ יש שייכות אליהן.

אחר כך ישנן האותיות פ-צ. מה הן? הכי פשוט שהאות פ היא פה והאות צ היא צדיק – "פי צדיק". לפי התבוננות זו, המלה חפץ היא ח "פי צדיק". באמת "פי צדיק" מתאים לחן, כמו שמסיימים כל ווארט של הבעל שם טוב – "דברי פי חכם חן"<sup>36</sup>, החן יוצא מהפה. מדובר כאן בפה של החכם, אז שייכת כאן גם המלה חכמה. כתוב גם "חיים הם למוציאיהם

באור של התורה ("תורה צוה לנו משה"<sup>37</sup>), ובכך הופך אותה לדעת ממש. כאשר האמונה הופכת להיות דעת היא כבר רפואה – הדעת מחדירה את האמונה לכל ה-רמח ו-שסה, של הנפש וגם של הגוף, ואז האדם בריא ושלם בכל ה-רמח ו-שסה שלו.

אך יש ממוצע בין האמונה והדעת – והממוצע נקרא חפץ<sup>38</sup>. מהו חפץ? איחוד התענוג והרצון שבכתר<sup>39</sup>, התלבשות הענג בתוך הרצון. ענג ורצון הם שני ראשים של הכתר, הנמצאים תחת הראש העליון שבכתר, האמונה. רק בכח אמונה, הראש העליון של הכתר, אפשר לחבר את הענג ואת הרצון, להחדיר ולהלביש את הענג בתוך הרצון. אחר כך, בדיוק מתחת הכתר בקו האמצעי של הספירות, יש את הדעת – ככה, באמצעות החפץ, מחדירים את האמונה בדעת.

## ח' ניסן – חפץ

למה מדברים היום על חפץ? היום ח' ניסן, יום מיוחד אצלנו, יום חשוב. ח' ניסן הוא בדיוק שבוע לפני חג הפסח – זהו ודאי יום של הכנה לחג הפסח. ח' ניסן בגימטריא חפץ – יום של המושג חפץ, האמת של החפץ, רצון עם תענוג פנימי, רצון למבט פנים בפנים עם ה' שאתה מאמין בו וחפץ בו, "אנא נסיב מלכא"<sup>40</sup>, איני רוצה שום דבר אחד. שוב ח' ניסן הוא חפץ – מתחיל ח ו-רפץ בגימטריא ניסן.

אם כן, הסוד של היום, ח' ניסן, הוא חפץ – יום שנעוור בו את החפץ לה', לתורה, לעם ישראל ולארץ ישראל. החפץ הוא גם מפתח של גאולה – כמו שאנחנו חפצים בה' ה' חפץ בנו,

ח דברים לג, ד.

ט הסימן הוא שראשי התבות הם אחד – אמונה חפץ דעת. גם הגימטריא שלהם היא כפולה של אחד – אמונה חפץ דעת (754) עולה אחד פעמים חן. ועוד, הראשית-רסוף של אמונה חפץ דעת הוא אחת ושאר האותיות – אמונה חפץ דעת – עולות משה (רעיא מהימנא כ"ל).

י לקו"ת שה"ש כח, ד ובכ"מ.

יא איכה רבה ג, ת. ראה מאמר ד"ה "ביום עשתי עשר יום" י"א ניסן תשל"א (קונטרס י"א ניסן תשמ"ט).

יב ישעיה סב, ד.

יג תלאכי ג, יב.

יד לכללות שתי הפסקאות במאמר ראה גם בשיעור שנמסר באנגלית – נדפס לעיל בחוברת.

טו ברכת "שים שלום".

טז תהלים קיא, י.

יז קהלת י, יב.

[מלך] **בלא עם**.<sup>ח</sup> וכן רק האות **צ** של "צדיק" (אות השרש של מילוי האות צדיק, האות ה־חי של האלף־בית, שבעולם התיקון נכתבת עם ק בסוף – **צדיק** – כנודע<sup>ט</sup>) שוה **מלך**, אבל "אין מלך בלא עם" – אפשר לדרוש שבתוך ה**צדיק** עצמו ה**מלך** הוא ה־צ (ראש התבה, ה"ראשון לציון"<sup>י</sup>) והעם שלו הוא אותיות המילוי (ובפרט שתי האותיות האחרונות של צדיק העולות עם; ואם כן, ה־ד של צדיק היא סוד בטול המלך־המשפיע לעם־המקבל ובטול העם־המקבל למלך־המשפיע, כמבואר בדא"ח<sup>יא</sup>).

הכל קשור כמובן לחג ה**פסח**, חג של פה. בפסח יש שתי בחינות של הפה: מה שהפה מוציא – **פה־סח**<sup>יב</sup>, "פתח פיך ויאירו דבריך"<sup>יג</sup>, "פתח דבריך יאיר"<sup>יד</sup>, אור של הפה במצות "והגדת לבנך"<sup>טו</sup>. וגם מה שהפה מכניס – אכילה, מצוות הפסח באכילה, מצה, וגם מרור צריך לאכול בשמחה של מצוה, שמחה רבה ומופלאה (כפי שיוסבר לגבי קבלת יסורים בשמחה). כעת מדברים בעיקר על אמונה־חפץ־דעת ששייכים למצה. בכל אופן, זהו חג של פה – מאד מתאים לדבר לפני פסח על תיקון הפה ולהתבונן בעצמנו איך נזכה ל"פי צדיק" ("ועמך כלם צדיקים"<sup>טז</sup>), ראשי תבות פ־צ של חפץ כאשר "פי צדיק" שוה "אין מלך בלא עם".

"והוי' חפץ דכאו... וחפץ הוי' בידו יצלח"

נוסיף עוד משהו חשוב: המלה "חפץ" חוזרת בהרבה פסוקים בתנ"ך. יש פסוק ש"חפץ" הולך

הגאולה פ"ב; רבינו בחיי על בראשית לח, ל; תניא, שער היחוד והאמונה פ"ז.

כו ראה זר ח"א ב, ב וביאורו בשער מאמרי רשב"י; אור זרוע ח"א סדר אלפא ביתא אות מ; מגן דוד (לרדב"ז) אות צ; **חסדי דוד הנאמנים** ח"ה עמ' 5.

כז ישעיה מא, כז.

כח ראה מגיד דבריו ליעקב (לקו"א) קסו. אור תורה קמג.

כט דרושי האריז"ל לפסח (בשעה"כ ובפע"ח).

ל ברכות כב, א.

לא תהלים קיט, קל.

לב שמות יג, ח.

לג ישעיה ס, כא.

בפה"<sup>יח</sup> – גם חיים יוצאים מפי צדיק. יש גם "דברי אהבה וחסד"<sup>יט</sup> שיוצאים מהפה (העולה **אהבה־חסד**). כל הדברים האלה, כל אחד בנפרד וכולם יחד, יוצאים מ"פי צדיק".

בכל אופן, מה הכי מאפיין את ה"פי צדיק". כדי לענות על השאלה הזו צריך להסתכל בהופעות הביטוי "פי צדיק" בתנ"ך ולראות מה הכי מתאים. יש שלשה פסוקי "פי צדיק": פסוק אחד אומר "פי צדיק יהגה חכמה"<sup>כ</sup> – מפורש שיוצאת חכמה מ"פי צדיק". פסוק שני אומר "מקור חיים פי צדיק"<sup>כא</sup> – החיים יוצאים מ"פי צדיק". הפסוק השלישי הוא "פי צדיק ינוב חכמה"<sup>כב</sup>. "ינוב" גם לשון דיבור כמו "ניב שפתים" וגם לשון תנובה, שנותן תנובה, מוליד פירות. רואים שהפסוק השלישי מקביל לפסוק הראשון. הפסוק הראשון מתהלים והפסוק השלישי ממשלי – יש הרבה פסוקים במשלי שהם 'חברים'־מקבילים לפסוקים בתהלים. אם כן, יש פה "על פי שני עדים"<sup>כג</sup> שעיקר מה שיוצא מ"פי צדיק" הוא חכמה. "החכמה תחיה"<sup>כד</sup>, לכן דברי החכמה "חיים הם למוציאיהם בפה", "מקור חיים פי צדיק". הצדיק שמוציא מפיו דברי חכמה בכל זמן נקרא חכם, ו"דברי פי חכם חן". מכח החכמה "פי צדיק" מוציא גם חיים וגם חן (וממילא גם חסד, ענף החכמה).

## "פי צדיק" – "אין מלך בלא עם"

"פי צדיק" בגימטריא 294, ז"פ מב, ו"פ מט

(ז ברבוע, כבר מספר יפה). הבטוי הכי אהוב עלינו ששוה למספר הזה הוא "אין מלך בלא עם"<sup>כה</sup>. "פי" שוה **מלך**, נמצא ש"צדיק" שוה "אין

יח עירובין נד, א (על פי משלי ד, כב).

יט שכינה ביניהם פ"ב.

כ תהלים לז, ל.

כא משלי י, יא.

כב שם פסוק לא.

כג דברים יט, טו.

כד קהלת ז, יב.

כה עמק המלך שער שעשועי המלך פ"א; ספר החיים פ'

אדמו"ר הזקן איך צריך להגיב לכל נסיון של דברים לא־טובים שקורים לאדם בחיים. כאן כל הפרק עוסק במשיח ויסוריו – אם מדובר בחוטאים אני מבין, אבל אם מדובר במשיח מה טעם היסורים שלו? מה פירוש "דכאו החלי"? ההמשך הוא "אם תשים אשם נפשו" – אם הנפש שלו תקבל את האשם והיסורים האלה ברצון ובשמחה – אזי "יראה זרע יאריך ימים" וחפץ הוי' בידו יצלח<sup>מב</sup>. צריך "לקבולי בשמחה"<sup>מג</sup>, עם כל מה שמוסבר בחסידות איך מגיבים כשמבינים שזהו סימן לאהבת ה', "את אשר יאהב הוי' יוכיח"<sup>מד</sup>, שזו תוכחת מגולה מתוך אהבה מסותרת, שזהו עלמא דאתכסיא<sup>מה</sup>, עדן עילאה סתימאה, ואז – "יראה זרע יאריך ימים וחפץ הוי' בידו יצלח".

שוב, מתחיל "והוי' חפץ דכאו החלי" ומסיים "וחפץ הוי' בידו יצלח"<sup>מו</sup>. יש כמה פירושים מהו "חפץ הוי'" – אחד הפירושים<sup>מז</sup> ש"חפץ הוי'" הוא היסורים שה' עושה כדי לבחון אותנו, ואם הוא יעמוד בנסיון הוא יצליח לקיים את החפץ הפנימי של הקב"ה ואז יהיה בגלוי מלך המשיח ו"חפץ הוי' בידו יצלח"<sup>מח</sup>, והכל על ידי התלבשות התענוג ברצון בהשראת האמונה (כנ"ל באריכות בסוד ה"חפץ"). זהו המסר הכי פנימי־עצמי של

מא "יראה זרע יאריך ימים" עולה "שמן זית זך" (שמות כז, כ) המתגלה דווקא על ידי יסורים (וקבלתם באהבה), "כתית למאור" (ראה מנחות נג, ב).

מב בזכות ה"אם תשים" אשם [נפש] הוא זוכה ל"יאריך ימים" (ועד"ז) "והוי' חפץ דכאו" עולה "יאריך".

מג עפ"י ברכות ס, ב.

מד משלי ג, יב.

מה ראה תניא פכ"ו.

מו "והוי' חפץ דכאו... וחפץ הוי' בידו יצלח" עולה תורה העולה גם גמילות חסדים וגם "רצוא ושוב", כנודע.

מז ראה במצודת דוד על המלים "וחפץ הוי' בידו יצלח".

מח כפי שמבואר בפנים, ניצוץ המשיח שבכל אחד הוא היחידה שבנפש והרמז: "וחפץ הוי' בידו יצלח" עולה שע (סוד נהורין) – י"פ יחידה. רק "יצלח" – העולה צמח מנחם (שמו של משיח, "צמח שמו" – מנחם שמו) – עולה ו"פ חיה, היינו שיש כאן יחוד חיה־יחידה (יחוד ח"י, ר"ת "חפץ הוי'", כנ"ל הערה לה) – המשכת האמונה בדעת (כנ"ל בארוכה).

עם שם ה' – "חפץ הוי'". אנחנו בעצמנו "חפץ הוי'", ה' חפץ בנו. יש ספר "חפץ הוי'" שכתב בעל אור החיים הקדוש על כמה מסכתות. אור החיים הקדוש הוא בחזקת משיח (הוא כותב בפירוש ש"חיים שמו"<sup>מא</sup>) והוא אהב את הביטוי הזה – יש לו עוד ספר על כמה מסכתות, "ראשון לציון", ביטוי של משיח, אז כנראה גם "חפץ הוי'" הוא ביטוי של משיח (עוד קשר של "אור החיים" יש בפסוק שהזכרנו – "מקור חיים [העולה 'חיים שמו', אור אור, אור אין סוף] פי צדיק".) בכל אופן, "חפץ הוי'" עולה בגימטריא בדיוק צדיק (שנזכר גם בפסוק הבא, "מעמל נפשו יראה ישבע בדעתו יצדיק צדיק וגו'")<sup>מב</sup>. ה־צ של ה־חפץ, שהוא צדיק, הוא ה"חפץ הוי'".

בכמה מקומות כתוב "חפץ הוי'" ובכמה מקומות כתוב "הוי' חפץ", אבל יש פסוק אחד בו כתוב גם "חפץ הוי'" וגם "הוי' חפץ". בישעיהו פרק נג יש תיאור המשיח כמחולל מעונותינו. אולי פסוק השיא, התכל'ס של כל מה שמדובר שם על מלך המשיח, הוא "הוי' חפץ דְּכָאוּ הַחֲלִי"<sup>מג</sup>. לפי כמה פשטנים התיאור בפרק הולך על עם ישראל בכלל<sup>מז</sup>. "חפץ הוי'" הוא עם ישראל בכלל ומשיח בפרט, ולכל אחד מישראל יש ניצוץ משיח<sup>מח</sup>, היחידה שבנפש של כל אחד מאתנו. למה "הוי' חפץ דכאו"? למה ה' חפץ לעשות לו יסורים? אם מדובר בעם ישראל, שצריך כפרה – מילא. אבל אם מדובר במשיח – מה מקור הסבל והיסורים שלו? באגרת הקדש "להשכילך בינה" בספר התניאל<sup>ט</sup> – שלמדנו לאחרונה<sup>מ</sup> – מסביר

לד אוה"ח על דברים טז, ז.

לה "חפץ הוי'" ר"ת חי ואוס"ת עולה "הוי' בידו יצלח" (מקום).

לו ישעיה נג, י.

לז כך הלכו בפירושיהם – החל מפסוק א – ר"י קרא, מצודת דוד ועוד מפרשים.

לח מאור עינים פרשות שמות ופינחס בשם הבעש"ט.

לט אגה"ק יא.

מ החל מכ"ב אדר תש"פ.

המשיח אם עומד בנסיון ומקבל על עצמו את האשם, מתנדב לכפר על עם ישראל כולו (אם מדובר בעם ישראל, פשיטא שמתכפר לו ביסוריו, ואם מדובר במשיח, הוא מקבל על עצמו את כל הכפרה ואזי הוא והעם, ובעצם כל העולם, מתכפרים יחד) – **"יראה זרע יאריך ימים וחפץ הוי' בידו יצלח"** (רק **"וחפץ הוי'"** גם כפולת 7) עולה 1204, **יד** (ב"פ ז) פעמים **אלהים** (ששוה **יד** במספר קטן). רק **"חפץ הוי' בידו יצלח"** עולה **יד** (ב"פ ז) **הוי'** (ויחד עם **אמונה-חפץ-דעת** – ר"ת **"אחד"**<sup>11</sup>) – עולה **"שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"**<sup>12</sup>!).

בתוך שני החלקים הראשונים, גם כל צמד מלים הוא כפולת שבע, **"והוי' חפץ, דכאו החלי, אם תשים, אשם נפשו"** (8 תבות כנגד 8 התבות הבאות, **"יראה זרע יאריך ימים וחפץ הוי' בידו יצלח"**<sup>13</sup>). שוב, חשבון כל הפסוק החשוב הזה הוא **מב פעמים חכמה**.

נחזור לשלשת הפסוקים בהם פתחנו, פסוקי **"פי צדיק"**: **"פי צדיק יגהה חכמה"**, **"מקור חיים פי צדיק"**, **"פי צדיק ינוב חכמה"** – הכל שוה 1533, בדיוק החצי של 3066, **"והוי' חפץ דכאו החלי וגו'!"** כלומר, שלשת הפסוקים יחד עולים **אהיה פעמים חכמה**, וממילא הערך הממוצע של כל פסוק הוא ז"פ **חכמה**, סוד שבע חכמות. רואים כאן שגם ה"מקור חיים פי צדיק" מצטרף לשני פסוקי החכמה היוצאת מפי צדיק –

נה כנ"ל הערה ט ובאריכות בשיעור הקודם.

נו דברים ו, ד. אותו מספר – 1118 – הוא גם הכפל במספר סידורי של **"חפץ"** (43) **"והוי"** (26).

נז בכל הפסוק יש 16 (4 ברבוע, **משיח** במ"ק) תבות (כמנין האותיות בביטוי הראשון **"והוי' חפץ דכאו החלי"**), 61 (מספר השראה וגם מספר שבת) אותיות, **אין** (סוד **"אין מזל לישראל"**, שהוא המשיח).

רת"ם האותיות **והן רוח**, אותיות **רוח**, סוד **רוח** אפינו משיח הוי' (איכה ד, כ), בימיו ישפוך ה' **רוח** חן ותחנננים" (זכריה יב, י), עליו נאמר **"ורוח** אלהים מרחפת על פני המים" זה רוחו של מלך המשיח" (בראשית רבה ב, ד) ובו יתקיים "ונחה עליו **רוח** הוי' **רוח** חכמה ובינה **רוח** עצה וגבורה **רוח** דעת ויראת הוי'" (ישעיה יב, א).

דילוג התבות – **והוי' דכאו אם אשם יראה יאריך וחפץ בידו** – עולה ד"פ **זרע זרע פו"א**, סוד **"יראה זרע"**.

היום. זהו פסוק חשוב מאד, שכדאי שכל אחד ישנן לעצמו.

## רמזי הפסוקים

כל הפסוק – **"והוי' חפץ דכאו החלי אם תשים אשם נפשו יראה זרע יאריך ימים וחפץ הוי' בידו יצלח"**<sup>14</sup> – עולה 3066, **מב** (שם) קדוש בקבלה, שם של בריאת העולם<sup>15</sup> ושם של העלאת העולמות<sup>16</sup>) פעמים **חכמה** (שיוצאת מ"פי צדיק"). **מב** הוא כפולת 7 וכל קטע בפסוק הוא כפולת 7:

**"והוי' חפץ דכאו החלי"** עולה 294, **"אין מלך בלא עם"**, **"פי צדיק"**, פלא! זוכים ל"פי צדיק" בפסח על ידי **"והוי' חפץ דרכו החלי"** – כפולה של 7, ולא סתם של 7 אלא של 7 ברבוע, שהוא ז פעמים **מב** כנ"ל (נמצא ששאר הפסוק עולה 66, **בן דוד**, פעמים **מב**).

החלק השני – **"אם תשים אשם נפשו"** עולה 1568, רבוע כפול של **כח-יחי**, גם כפולת 7, ולא רק של 7 אלא של 7 ברבוע. איזה פסוק שאנחנו מאד אוהבים שוה אותו מספר? פסוק מיסודות הקבלה והחסידות – **"בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחתיך"**<sup>17</sup>, פסוק שגם מתאים במיוחד למשיח, המקיים את 'מבצע' **"בכל דרכיך דעהו"** – 'מבצע' של הרבי בשנים האחרונות<sup>18</sup>. יש במספר הזה עוד הרבה פסוקים וענינים שלא נחזור עליהם עכשיו<sup>19</sup>.

החלק השלישי הוא ההבטחה לה יזכה מלך

מט האות **ח**, ראשית ה"חפץ", חזרת בפסוק ד פעמים (כנגד **חכמה**, חיים, **חן** ו**חסד** הנ"ל) – **"והוי' חפץ דכאו החלי אם תשים אשם נפשו יראה זרע יאריך ימים וחפץ הוי' בידו יצלח"** – שסך מיקומיהם עולה 128, כך שממוצע כל מיקום הוא 32, העולה ד"פ **ח**, ערך המלה הראשונה בפסוק, **"והוי'!"**

נ ראה פרדס מונים שכ"א (פרטי השמות) פרקים יב"ג ועוד.

נא זהר ח"ב קלב, ב; שער הכוונות ענין הקדיש (ובכ"מ).

נב משלי ג, ו.

נג ראה למשל ספר השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 438; מכתב כללי י"א ניסן תשמ"ח (שם עמ' 695). ובכ"מ.

נד ראה מבחר שיעורי התבוננות ח"ז עמ' 117-126. ובכ"מ.



אבא פנימיות עתיק", צריך להמשיך אותה בדעת – להמחיש את האמונה, "בעבור זה<sup>כב</sup> בשעה שמצה ומרודר מונחים לפניך"<sup>כג</sup>. המחשה היא דעת והמשכת האמונה לדעת – שהיא גם הרפואה של המצה<sup>כד</sup> – היא על ידי החפץ, הכח המיוחד שמקבלים היום, ב"ח' ניסן, לקראת "זמן חרותנו".

ה"ח של חפץ יכולה להיות גם חרות – שבאמת חפצים בחרות, חפצים שכבר תבוא הגאולה<sup>כה</sup>, 'אנו רוצים (חפצים) משיח נאו!'. שנוכח כולנו בקרוב ממש, אפילו עוד היום – ב"ח' ניסן – לגאולה האמתית והשלמה על ידי משיח צדקנו, בפועל ממש. ושכולנו נתראה יחד – בפועל ממש, נהיה ביחד – בקרוב ממש.

להשלים את הכל יחד לכפולת חכמה דווקא. התגלות תוקף האמונה בדעת ככל הרמזים כאן בולט סוד החכמה. חכמה היא כח-מה<sup>כז</sup>, "תקיפות הבטול" – כך מפרשים בחסידות, במיוחד הרבי הקודם, הרבי הריי"צ<sup>כח</sup> (שאצלו במיוחד התגלתה תקיפות הבטול). מאיפה בא התוקף? מהאמונה – "אמונה אמך", לשון תוקף. על כך נאמר "פנימיות אבא פנימיות עתיק"<sup>כט</sup> – פנימיות החכמה היא פנימיות עתיק, רדל"א, שהיא האמונה. אם כך, עולים לאמונה מכח החכמה. כתוב ש"פנימיות אבא", חכמה, היא משה רבינו, ו"פנימיות עתיק", האמונה, היא מלך המשיח<sup>ל</sup>. אכן, כאשר עולים לאמונה, ל"פנימיות

נח זהר ח"ג כח, א; לך, א; רלה, ב; זהר חדש לך, א; הקדמת תקו"ז ד, א. ובכ"מ.

נט ד"ה "פתח אליהו" תש"ב פ"ב (סה"מ תש"ב עמ' 80).

ס לקו"ת נצבים מט, ד (ע"פ פע"ח שער קריאת שמע פט"ו. ראה הגהת הרנ"ש לאוצרות חיים שער עתיק פ"ד).

סא ראה מאמר ד"ה "הנה ישכיל עבדי" תשי"ז. וראה שיעור אור לה' ניסן תש"פ.

כב שמות יג, ח.

כג נוסח "מגיד" בהגדה של פסח.

כד "בעבור זה" = רפואה!

כה הדרך הממוצע של 3 אותיות מצה הוא גאולה.

## הלומד על מנת לעשות | צידה לדרך

- ◆ פעולת הפסח מתחילה כבר בימי ההכנה לפסח.
- ◆ כשמפנימים את האמונה זוכים לרפואה שלמה, בגשמיות וברוחניות, ב"רמח איברים ו"שסה גידים.
- ◆ חפץ הוא השתוקקות ליחס של "פנים אל פנים" עם מושא החפץ.
- ◆ "פי צדיק" מגלה חכמה, ומתוך החכמה הזו זוכים לחיים, חן וחסד.
- ◆ בפסח מתקנים את מה שיוצא מהפה, כאשר מרבים לספר ביציאת מצרים, וגם את מה שנכנס לפה, באכילת "פסח מצה ומרור" בשמחה.
- ◆ מבחנו של המשיח (וניצוץ משיח שבכל יהודי) הוא קבלת היסורים באהבה ובשמחה – אם יקבל את "הוי" חפץ דכאו החלי" יזכה ל"חפץ הוי" בידו יצלח".
- ◆ מהחכמה (של משה רבינו) יש לעלות לאמונה (של מלך המשיח) – ולהמשיך-להמחיש אותה בפנימיות ב"זמן חרותנו" בכח החפץ הפנימי בגאולה.

## ביאורים בתהלים קכ"א

מי התהום להשקות את הארץ<sup>1</sup>, רמז לעליית מ"ן מהאשה לאיש. ט"ו שירי המעלות הן כנגד ט"ו יסודות, נקודות חיבור לזולת ב'קו האמצעי של גוף האדם<sup>2</sup>, ולפי זה מזמור קכ"א הוא כנגד הרחם באשה, היסוד הפנימי שבה<sup>1</sup>.

במזמור הראשון (ק"כ) "שיר המעלות אל ה' בצרתה לי", יש שבעה פסוקים. במזמור השני יש שמונה פסוקים. סך הכל **טו** פסוקים, כנגד כל **טו** שירי המעלות ושם **י"ה** (בשאר שירי המעלות יש 86 פסוקים, **אלהים, הללויה** פסוקים. ובסך הכל 101, **מאין** פסוקים). ועוד, במזמור זה נאמר "עשה שמים וארץ" וכן חתימת שירי המעלות (מזמור קל"ד) היא "עשה שמים וארץ", מכאן שהמזמור שלנו שייך לכללות שירי המעלות<sup>2</sup>.

### שיר למעלות

כל שירי המעלות פותחים ב"שיר המעלות", מלבד מזמור קכ"א הפותח ב"שיר למעלות". יש מפרשים<sup>3</sup> שהלמ"ד רומזת לשלשים מעלות שהמלכות נקנית בהם<sup>4</sup>, מתאים לפירוש חז"ל "אשא עיני אל ההרים" על מלך המשיח<sup>5</sup>.

ד סוכה נג, ב.

ה כמבואר בספר **גוף נפש ונשמה** ביאור י.

ו ראה **שכינה ביניהם** עמ' קכא.

ז לפי התוועדות י"ט ניסן תשפ"א. שכינה ביניהם הנ"ל.

ח יוסף תהלות.

ט אבות ו, ו.

י ילקוט שמעוני כאן "דבר אחר אשא עיני אל ההרים למלך המשיח שנאמר 'מי אתה הר הגדול, ולהיכן הוא בא בדרך ההרים שנאמר 'מה נאוו על ההרים רגלי מבשר'".

לקט ביאורים, לכבוד יום ההולדת המאה ועשרים של הרבי מליובאוויטש, י"א בניסן. שיר למעלות אָשָׂא עֵינַי אֶל הַהָרִים מֵאֵין יְבֵא עֵזְרִי. עֵזְרִי מֵעַם ה' עֲנֵה נְשָׁמַי וְאַרְץ.

### שכינה ביניהם בשירי המעלות

זהו השני מחמשה עשר שירי המעלות בתהלים. חמשה עשר שירי המעלות רומזים על "שכינה ביניהם"<sup>6</sup>, שם **י"ה** השורה בבית היהודי באיש ובאשה. בבית המקדש היו חמש עשרה מעלות העולות מעזרת נשים לעזרת ישראל כנגד שירי המעלות (ושם אמרו הלויים את שירי המעלות בשמחת בית השואבה)<sup>7</sup>, רמז לחיבור איש ואשה, כעניינו של בית המקדש להשראת השכינה בישראל – "ושכנתי בתוכם"<sup>8</sup> בבית המקדש ובכל בית בישראל בין האיש והאשה. בשנים אלו (החל מי"א ניסן תשפ"א), בהם נוהגים לומר את שירי המעלות מתוך התקשרות לרבי מליובאוויטש – ראוי לעסוק במיוחד בשלום בית, "שכינה ביניהם".

ביחוד האיש והאשה יש עליה מצד האשה וירידה מצד האיש, העלאת מ"ן (מיין נוקבין) והמשכת מ"ד (מיין דכורין). שירי המעלות, לשון עליה, הם עלית האשה. וכן אמרו חז"ל שדוד המלך אמר את שירי המעלות כדי להעלות את

נערך ע"י יוסף פלאי.

א סוטה יז, א.

ב סוכה פ"ה מ"ד. מדות פ"ב מ"ה.

ג שמות כה, ח.

נאמר "בהיר הוא בשחקים"<sup>ט</sup>. בלשון הקבלה: "שחקים" הם כינוי לספירות נצח והוד<sup>ז</sup>, ומבואר שספירות נצח והוד של ז"א מתלבשות בעינים של הנוקבא, תקון העינים כנ"ל<sup>כא</sup>.

### מעשי אבות

"אשא עיני אל ההרים" – "אל ההודים" יב. האבות הלכו עם ה' באמת ובתמים והקדישו את חייהם לגלות ולפרסם את אלקותו יתברך בעולם. מהם אנו מקבלים את ההשראה ללכת בדרך ה', ובזכותם אנו מצליחים לעלות בקדש מחיל אל חיל תמיד.

"מעשי אבות סימן לבנים"<sup>כב</sup>. יש "סימן לבנים" בדברים המתרחשים לבנים ממילא, אבל יש גם עבודה של הבנים, במודע וביזומה, ללכת בדרכי האבות וסימיניהם. האב לבנים הוא יעקב אבינו שהוליד י"ב "שבטי יה" (לאברהם ויצחק היה רק בן-ממשיך אחד), ועליו נדרש הפסוק "אשא עיני אל ההרים, ההודים". "מעשי אבות סימן לבנים" מתגלה בעיקר אצל יוסף בנו של יעקב<sup>כג</sup>. "מעשי אבות סימן לבנים" ר"ת **סמאל**, שרו של עשו המתנגד ליעקב, אך על ידי העבודה של הבנים ללכת במעשי אבות מנצחים את עשו, "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש"<sup>כד</sup>. כא

### מאין

"מאין יבא עזרי". הבעל שם טוב פירש "אין מזל לישראל"<sup>כה</sup> – אין מזל לישראל<sup>כו</sup>, האין האלקי הוא המזל העליון של ישראל (מזל שממנו נוזלות טפות). על אותו "אין" נאמר כאן

יש לפרש את שלשים המעלות של המלכות כשלש עשיריות, 'חזקה' של קדש, "העשירי יהיה קדש"<sup>כז</sup>: עשרה מישראל (ששכינה שרויה ביניהם), בארץ ישראל שיש בה עשר קדושות<sup>כח</sup>, ובעשרת ימי תשובה (שלמות העשר בעולם-שנה-נפש, מקום זמן ואדם). נמצא שבעשרת ימי תשובה מתקנים את המלכות בשלשים מעלות אלו.<sup>כט</sup>

ברמז: **שיר למעלות = שרה רבקה רחל לאה**, ארבע האמהות. והנה חז"ל דרשו "אשא עיני אל ההרים" – "אל ההודים"<sup>ל</sup>, ההודים הם גם האבות ("הורה גבר") וגם האמהות (לשון הריון). שני הפסוקים **שיר למעלות אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי עזרי מעם הוי' עשה שמים וארץ** = 5 פעמים **אשת חיל** (הכל קשור לעליית האשה בשירי המעלות כמבואר לעיל).<sup>לו</sup>

### התבוננות

"אשא עיני אל ההרים". יש לפרש על דרך העבודה: "אשא עיני" – 'עין השכל' ו'עין הלב' בהם האדם מעיין בנפלאות התורה הקדושה ובדרכי עבודת ה' יתברך הכלולות בה. עיון הוא התבוננות והסתכלות חזקה בדבר שבו מעיינים, "עמוד והתבונן נפלאות אל"<sup>לז</sup>. כנסת ישראל נקראת תחילה "עולימתא שפירתא דלית לה עיינין"<sup>מ</sup>, אך על ידי עבודת ההתבוננות באלקות, "אשא עיני", בא תקון העינים.

"אל ההרים" – הר הוא לשון בהירות<sup>מא</sup>. כנסת ישראל מתבוננת בבהירות האלקית עליה

יא ויקרא כז, לב.

יב כלים פ"א מ"א.

יג התועודות ח' תשרי תשע"ז.

יד בראשית רבה סח, ב.

טו שיעור 'שתיקה ודבור בתקשורת הזוגית', גליון ואביטה שבועות תשע"ט.

טז איוב לז, יד.

יז זהר ח"ב צה, א.

יח וכן "בהר סיני" לשון בהירות. בלשון הקדש יש י"ג שמות נרדפים למלה אור, ומתוכם יש חמשה 'הרים', בהר זהר נהר צהר טהר.

יט איוב לז, כא.

כ זהר ח"ג רלו, א.

כא מבוא לספר **אשא עיני**.

כב לפי תנחומא לך לך ט. רמב"ן בראשית יב, ו.

כג ראה בראשית לז, ב ופירוש רש"י.

כד עובדיה א, יח.

כה שבת קנז, א.

כו בעש"ט על התורה לך לך כו.

פעמים נקרא "עובד אלקים"<sup>כט</sup> וזוכה ל"מאין יבא עזרי". האשה היא הברכה בבית, בסוד "מאה ברכות" בכל יום, וכדי שהאיש יבוא לדרגת האשה עליו להוסיף אחד על המאה בלימוד התורה שלו.<sup>ל</sup>

### שמים וארץ

"אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי". "אשא עיני אל ההרים" הוא בהשכלה אלקית, עיון בנפלאות התורה, זו 'עבודת המוחין'. "מאין יבא עזרי" הוא בעיקר עבודת הלב, בטול לאין האלקי.

"עזרי מעם ה' עשה שמים וארץ". חז"ל נחלקו אם בבריאת העולם שמים קדמו או ארץ קדמה<sup>לא</sup>. מצד עבודת המוחין, "אשא עיני אל ההרים", אזי "שמים קדמו", הרוחניות קודמת לגשמיות. ומצד עבודת הלב, "מאין יבא עזרי", אזי "ארץ קדמה". אכן התכלית היא לתקן ולייחד שמים וארץ, "עשה שמים וארץ" (עשיה היא תיקון), רוחניות וגשמיות, מוחין ולבכב.

"מאין יבא עזרי", לא רק בלשון שאלה אלא גם בתשובה בוטחת "מאין יבא עזרי"! כאשר האדם בא למדת אין, בבטול כל מציאותו לה', אז מעורר למעלה את האין האלקי, האין האמתי, להאיר לו פנים ולבוא לעזרו ברוחניות ובגשמיות.

"אשא עיני... מאין" – אל"ף היא פנימיות עי"ן, ה"אין" הוא הפנימיות של "עין". כך מגיעים מנשיאת העינים אל האין האלקי.

"מאין יבא עזרי. עזרי מעם הוי". האין האלקי הוא בחינת כתר עליון, הרמוז בקוצו של יו"ד בשם הוי'. על ידי התעוררות האין האלקי לבוא לעזרי, נמשך האור והשפע האלקי דרך פנימיות השתלשלות העולמות בסוד ארבע אותיות שם הוי' – "עזרי מעם הוי"כב.

### עזרי כנגדי

"מאין יבא עזרי" – יש לפרש "עזרי" על האשה, "אעשה לו עזר כנגדו"<sup>לב</sup>. ההפרש בין גבר ל-אשה הוא מאין, וזה "מאין יבא עזרי"<sup>לד</sup> מאין = 101. מי ששונה פרקו מאה ואחת

כט חגיגה ט, ב.

ל באהלי צדיקים עמ' רכה.

לא חגיגה יב, א.

כז שבת קנז, א.

כח שכינה ביניהם עמ' כב.





## קדושת לוי

פרשת מצורע

# תיקון הדעת – קדושה והנאה

כך הוא מסביר את דברי רש"י: על אף שב"מצות ביאה" מתקיים בפועל רצון ה', מתקיימת ה"גזירת מלך", מכיון שאין הוא מכוון בכך להמליך את ה' אלא להנאתו יש בכך טומאה – "עבור שגזירת המלך הוא ואינו ממליך עליו את השם יתברך בעשותו את הדבר משום הכי שכבת זרע מטמא" (ויש לומר ששליטת היצר במעשה והדחף הטבעי לקשר בין איש ואשה הם גופא "גזירת מלך", כלשון רש"י עצמו על חטא שנעשה ללא בחירת האדם ועל תאות האיש לאשה).<sup>1</sup>

### תיקון הדעת – "דע מה למעלה ממך"

"מצות ביאה" עולה זרע-זרע וכן עולה יסוד-דעת – בסוד עלית היסוד לדעת להמשיך משם את הזרע.<sup>2</sup> אכן, מח הדעת הוא המח האחורי – המקום בו אדם פונה אחור, לחוויתו-הנאותו שלו, במקום למכוון הפנימי של המצוה, המלכת ה' וקיום רצונו. "ולכן צריך האדם להזהר מאוד לעשות הכל

### טומאה במצוה!?

בפרשת מצורע מופיע דין טומאת שכבת זרע. על הפסוק "ואשה אשר ישכב איש אתה שכבת זרע ורחצו במים וטמאו עד הערב" כותב רש"י "גזירת מלך היא שתטמא אשה בביאה...". בעל הקדושת לוי<sup>3</sup> מרחיב את דברי רש"י ומפרש אותם ביחס לתמיהה על כך שיש טומאה בקיום המצוה בין איש ואשתו: "כי הנה לכאורה יפלא בעיני אדם על מה שצוה התורה לטמא בשכבת זרע, הלא הוא צווי השם יתברך".<sup>4</sup> הוא מסביר שבודאי אין בחפצא של שכבת הזרע מצד עצמה טומאה, "כי בוודאי שכבת זרע אינו מטמא כי הוא צווי השם יתברך", אלא שהטומאה היא מצד פסולת המחשבה של הגברא, "כי לא אפשר לאדם להכניע היצר ולהגביר עליו שלא להיות חושב כלל להנאתו רק המצוה ומשום הכי בא פסולת בדבר שחושב גם כן להנאתו ולכן שכבת זרע מטמא עבור פסולת שיש בו". כח הגברא נקרא "און" (כמו בפסוק "ראשית אוני")<sup>5</sup> והטומאה שבו היא מצד הרגשת ה'אני' של הגברא (אני בגימטריא הנאה, כנודע).<sup>6</sup>

שנדרש כדי ליצור לידה חדשה יש מאין. אכן, באותה נקודה של חזרה לאין ישנה גם אחיזת ה'אני' ההנאה העצמית, וד"ל.

1 רש"י לע"ז ה, א ד"ה "לומר לך": "גזירת מלך היתה ליתן פתחון פה לשבים" (וראה גם רש"י לסוטה י, ב ד"ה "כבושים").  
2 רש"י לשבת קנב, א ד"ה "זו אשה": "אם לא על פי גזרת המלך לא היתה ראויה להתאוות לה, שהיא כחמת מלאה מיאוס והכל רצים אחריה".  
3 ראה פע"ח שער הלולב פ"א ואילך.

נערך מרשימת הרב ע"י איתיאל גלעדי. ב' ניסן תשפ"ב

א ויקרא טו, טזיח.

ב קדושת לוי מצורע ד"ה "ואשה".

ג רמז: צווי השם יתברך עולה 1089 – גל ברבוע וכו'.

ד בראשית מט, ג.

ה "שכבת זרע" עולה 999, כנודע (אור השכל ח"ד. ובכ"מ) – סוד 'חזרת הגלגל' מ999 לאלף (א), רקבון הגרעין/הזרע

המדות, כאשר הפסוק דן הוא כנגד התפארת –  
 "תפארת גופא"<sup>ט</sup>, עיקר מקום "צווי ה' יתברך"  
 וה"גזירת מלך", וכן התפארות ה' בבניו).

### הנאה הדדית

באופן זה, הדעת ההרגשה ההכרחית ב"מצות  
 ביאה" ("אין קישוי אלא לדעת"<sup>ט</sup>) אינה 'תופעת  
 לוואי' של המצוה, שהתמקדות בה היא פניה  
 אחור, אלא מתברר שהדעת ההרגשה של האדם  
 המוגבל היא הנותנת גם לה' "כח בגבול"<sup>ט</sup>,  
 מימוש התאוה של "דירה בתחתונים"<sup>ט</sup>.

על קבלת ה' מישראל מביא רבי לוי יצחק  
 (במקום אחר<sup>ט</sup>) את התורה ששמע מרבו, המגיד  
 ממעזריטש נ"ע, על הפסוק "מאת הוי' היתה  
 זאת היא נפלאה בעינינו"<sup>כא</sup> – ה' מקבל תענוג  
 הנאה מעבודת הנברא הצדיק הוא נעשה בבחינת  
 נוקבא-מקבל ("זאת"), ו"היא נפלאה בעינינו".  
 עולה, אם כן, כי גדר האשה הוא הנאה (בסוד  
 "באת שבת באת מנוחה"<sup>כב</sup>, שהיא הנאה<sup>כג</sup>)  
 ואילו גדר האיש הוא **דחף** (מלווה **פחד**) של  
 גזירת מלך, בסוד "הרצים [הכל רצים אחריה]  
 יצאו דחופים [דחף כנ"ל] בדבר המלך [ב'גזרת  
 המלך]"<sup>כד</sup> (אסתר ג, טו), וד"ל.

מצות עונה, בה מצווה האיש לדאוג להנאת  
 אשתו, באה להעצים אותה עם בחינתה העצמית  
 (**עונה** אותיות **עונה**, כדי לקבל מן הזולת יש  
 לנהוג בעונה, כאמור אצל ה' יתברך "כל מקום  
 שאתה מוצא גדולתו [השפעתו] של הקב"ה שם

בשביל כוונת הבורא, דהיינו בשביל מצות הבורא,  
 וכמאמר חכמינו ז"ל מגיד לאדם מה שיחוו<sup>ט</sup> אפילו  
 שיחה קלה שבין איש לאשתו כו'. וכמו שכתב  
 רמ"א באורח חיים סימן א' שויתי ה' לנגדי תמיד  
 וכו', כי אינו דומה תנועות האדם ועסקיו והוא  
 לבדו בביתו כישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו  
 והוא לפני מלך גדול כל שכן כשישים האדם אל  
 לבו כי המלך מלכו של עולם מלך מלכי המלכים  
 עומד עליו ורואה במעשיו שנאמר אם יסתור איש  
 במסתרים ואני לא אראנו<sup>ט</sup> וכמאמר חכמינו ז"ל  
 דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכו'<sup>ט</sup>.  
 כדי להסביר את תיקון הדעת, להפוך להיות  
 בחינת פנים, מאריך רבי לוי יצחק בביאור "דע  
 מה למעלה ממך". הוא מסביר על דרך דברי  
 המגיד ממעזריטש<sup>ט</sup>, רבו, שעל האדם לדעת  
 שכל מה שקורה "למעלה" הוא "ממך", עם דגש  
 מיוחד – דע שה'אברים' שיש כביכול למעלה  
 אינם אלא השתקפות אברי האדם. כשהאדם  
 עושה את רצון ה' בעיניו ובאזניו – ה' מתפאר  
 בכך וגם למעלה נעשית כביכול "עין רואה" ו"אזן  
 שומעת" וכו'.

כלומר, במקום להתמקד בהנאה הנפעלת  
 אצל האדם בקיום גזירת המלך, עליו להתמקד  
 בכך שהפעולות האנושיות המוגבלות גורמות  
 הנאה למעלה ו'פועלות' דוגמתן אצל ה' יתברך<sup>ט</sup>.  
 במקום שהדעת תסוג אחור, לחוש את מה שקורה  
 בתוך האדם, עליה לפנות "פנים בפנים" אל ה'  
 ולראות כיצד הפנים האנושיות מופיעות אצל  
 ה' יתברך המתפאר בעבודת בניו (בתורה מופיע  
 הביטוי "שכבת זרע" שבע פעמים<sup>ט</sup>, כנגד שבע

יט, כ; כב, ד; במדבר ה, יג.

טז הקדמת תקו"ז ("פתח אליהו").

יז יבמות נג, ב.

יח עבודת הקדש ח"א פ"ח.

יט תנחומא נשא טז.

כ קדושת לוי תזריע בתורה האחרונה – ראה גם במדור  
 קדושת לוי בגליון הקודם.

כא תהלים קיח, כג.

כב רש"י לבראשית ב, ב.

כג זו הנאה של "יברך... ויקדש" (שם פסוק ג), בבחינת פנים  
 – הנאה של קדושה.

כד אסתר ג, טו.

ט עמוס ד, יג.

י חגיגה ה, ב.

יא ירמיה כג, כד.

יב אבות פ"ב מ"א.

יג אור תורה (קה"ת, הוצאה שניה) אות תפ.

יד וכמה רמזים: **איש דחף אשה הנאה** עולה 770 (**בית  
 משיח**, ב"פ **שכינה** וכו'). **דחף הנאה** עולה משולש **טוב** (חצי  
**אשה**, שהיא יהלום **טוב**, "מצא **אשה** מצא **טוב**") ובמספר  
 קדמי עולה **אורמים רקיע** וכו'.

טו ויקרא טו, טז; שם פסוק יז; שם פסוק יח; שם פסוק לב;

"והיו לבשר אחד"<sup>כז</sup> (בשורה אחת של "ילד שעשעים"<sup>כח</sup>, המעורר תמיד את זכרון תענוג הזיווג)<sup>כט</sup>.

כז בראשית ב, כד.  
כח ירמיה לא, יט.

כט בלשון הקבלה, הנאת האיש היא סוד **בן דמה**, שרש הנוקבא שבדכורא, ורצונה האמתי של האשה להשפיע לו הנאה היא סוד **מה דבן**, שרש הדכורא שבנוקבא, כאשר דווקא על ידי ההתכללות וחשיפת שרש הזולת בכל אחד נעשה הזיווג בשלמות ובקדושה, כנודע (ראה גם לקו"ת תזריע יט, ד).

אתה מוצא ענוותנותו [קבלת הנאתו מכנסת ישראל]<sup>כה</sup>. אכן, האיש יכול לגרום הנאה לאשתו דווקא כאשר גם הוא ממש מקבל הנאה ממנה, שהרי זו הנאתה האמתית (על דרך המבואר בקדושת לוי בכ"ד כי יהודי צריך להתענג כדי לגרום לה' נחת רוח מכך שבנו מתענג<sup>כז</sup>) –

כה עפ"י מגילה לא, א.  
כו ראה מדור קדושת לוי וארא השתא וש"נ (וראה גם קדושת לוי ויחי ד"ה "וזאת אשר דבר להם", ודוק).



## אני אשם

המצורע מביא שלשה קרבנות לטהרתו: אָשָׁם, חטאת ועולה. כבש האשם תופס את המקום המרכזי, וגם מצורע עני צריך להביא כבש לאשם למרות שהוא מסתפק בשתי תורים או בני-יונה לחטאת ועולה. אָשָׁם בתורה קשור למשמעות של חוב. הדבר בולט ב"אשם גזלות" שאותו מביאים יחד עם תשלום כספי למי שחייבים לו ממון, וכן ב"אשם מעילות" שהוא מעין תשלום כספי על השימוש בממון ההקדש. "אשם תלויו" אדם מביא כאשר יש ספק אם הוא חטא, כי התודעה של החטא הגמור עדיין לא מחלחלת בו (ולכן אינו מביא חטאת) והלוואי שירגיש כמו בעל-חוב שיש כלפיו תביעה. אם כן, מה משמעות אשם מצורע? על המצורע לדעת שנגע הצרעת שבא עליו מאת ה' היה אמור לדבוק בו עד יום מותו (כמו המחלה הידועה היום בשם צרעת, שהיא חשוכת מרפא). אירע כאן נס שהוציא אותו מהמחלה, ועליו לחוש "הגומל לחייבים טובות" - הוא חייב הרבה לה' ועליו להשלים את חובו בקרבן אשם.

[תום ודעת, מאמר 'שני השעירים' הערה מא]

## מכתב גלוי

בס"ד ערב ראש חדש ניסן תשפ"ב  
אל ראש הממשלה נפתלי בנט

אנו דורשים ממך לפעול בהקדם ובכל התוקף לאיסוף הנשק הבלתי חוקי מהמגזר הערבי והבדואי, פעולה שהיא בגדר פיקוח נפש מידי. תפקיד השלטון למנוע שפיכות דמים בארץ. העלמת עין והתרשלות במיגור התופעה הנרחבת של נשק בלתי חוקי, הם פשע חמור ביותר ומעילה בתפקיד, ועל האחראים לפשע נאמר "ידיכם דמים מלאו". את החטא הזה יש לתקן מיד במעשה בפועל, עזיבת החטא וקבלה לעתיד. "אין לך דבר שהקפידה תורה עליו כשפיכות דמים, שנאמר וְלֹא תִחַנְּפוּ אֶת הָאָרֶץ, כִּי הַדָּם הוּא יִחַנְּפוּ אֶת הָאָרֶץ"<sup>א</sup>. הקב"ה הזהיר אותנו בתורה לטהר את הארץ מאויבים, ובאם לא נעשה זאת יהיו לכך תוצאות מרות, כפי שאנו רואים היום לנגד עינינו. עלינו לעשות תשובה ולקיים את מצוות התורה לטהר את הארץ. והקב"ה יגאל אותנו בקרוב, גאולה שלמה בחסד וברחמים. הרב יצחק גינזבורג

א רמב"ם הלכות רוצח פ"א ה"ד.

## לאסוף את הנשק

על רקע הפיגועים האחרונים, פנה הרב במכתב גלוי לראש הממשלה, בדרישה לאסוף את הנשק מהאוכלוסיה הערבית בדואית. לצד החתירה להנהגה יהודית אמיתית על פי תורה, והכרה בתיקון השורשי שצריך להעשות, יש לתת את הדעת גם לפעולות חירום הנדרשות כדי לשמור על חיי היהודים בזמן הזה. הדרישה התקיפה מופנית אל מי שעומד כעת בראש המערכת ובידו לפעול, אך כמובן המטרה לעורר גם את דעת הצבור כולו (שבאמת הוא הנותן תוקף לשלטון).

כמובן, כדי לבצע את איסוף הנשק בצורה יסודית יש צורך ב'שינוי ראש' והגדרה מחודשת של סדרי העדיפות הלאומית. בע"ה, כאשר תהיה הנהגה ראויה שתעשה זאת, תהיה לכך השפעה רבה על עצם הימצאותם של נכרים בארץ.

## צפור דרוו

"וְלָקַח לְמִטְהָר שְׁנֵי צִפְרִים חַיִּים טְהוֹרִים". מפרש רש"י "לפי שהנגעים באין על לשון הרע, שהוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים שמפטטין תמיד בצפצוף קול". אפשר לחשוב שהתיקון של מי שנכשל בדיבורים אסורים הוא שתיקה גמורה, 'תענית דיבור'. באמת, בהתחלה המצורע נמצא בהסגר ובידוד, עליו לדבר רק דבורים מכוונים של קדושה ולהמנע מפטופוט, תוך עבודה על חושי הפנימיים. אבל לבסוף המצורע מביא לטהרתו "צפור דרוו" המפטטת כל הזמן, לרמז שהוא כבר יכול לדבר באופן חופשי, לאחר שהגיע ל'מודעות טבעית' מתוקנת, כמו שנאמר "פטטיא דאורייתא טבין" – פטופטי תורה הם טובים.

[מעין גנים]



## אֲשָׁא עֵינַי • 538

י"ט אדר ב' תשפ"ב



עַן בּוֹא - ? יְיָ - אֵל מִי - רִים - הֵן אֵל נִי - עֵי שָׂא אֵ



רִי - עַן בּוֹא - ? יְיָ - אֵל מִי - רִים - הֵן אֵל נִי - עֵי שָׂא אֵ - רִי



מִי - רִי עַן רִי - אֵ - יְיָ - מִי - שָׁשָׁה עוֹ שָׁם - הַ עֵי - מִי - רִי עַן



רִי - אֵ - יְיָ - מִי - שָׁשָׁה - עוֹ שָׁם - הַ עֵי - מִי - רִי עַן





## הסיפור החסידי

הצמח צדק | היתר עגונות

**רבי מנחם מענדל** נולד לאביו רבי שלום שכנא ולאמו הרבנית דבורה לאה בכ"ט באלול תקמ"ט. בשנת תקנ"ג, בהיותו בן שלוש, נפטרה אמו וכבקשתה האחרונה, מנחם מענדל אומץ על ידי סבו, אדמו"ר הזקן, שחבבו מאוד. בה' בכסלו שנת תקס"ד, התחתן עם בת דודו, מרת חיה מושקא, בתו של אדמו"ר האמצעי. לאחר הסתלקות אדמו"ר האמצעי, בי"ט כסלו תקפ"ח, החליטו החסידים לקבל עליהם את חתנו של אדמו"ר האמצעי, רבי מנחם מענדל, שימלא את מקום חמיו בהנהגת החסידות. רבי מנחם מענדל מאן לקבל על עצמו את כתר הנשיאות, וסרב למשלחות רבות של חשובי החסידים בעניין. בסופו של דבר ניאות, אך בתנאי שלא יטרידוהו בשאלת עצות בענינים גשמיים. רבי הלל מפאריטש נענה ואמר: "חסידים רוצים לשמוע חסידות". נודע כאחד מגדולי הפוסקים ואף נקרא על שם ספר השו"ת שלו – **צמח צדק** [בגימטריא **מנחם מענדל**], אמר וכתב מאמרי חסידות לרוב ונודע בשתדלנותו עבור יהודי רוסיה [ובגינה אף ישב בכלא כמה פעמים]. בזמן נשיאותו הדפיס את הספרים "תורה אור" ו"ליקוטי תורה", ייסד מושבות ליהודים עובדי אדמה ותמך בהם, ואף ייסד את העיירה שצעדרין. הסתלק בי"ג בניסן ומנוחתו כבוד בליובאוויטש.

אמר לי שפעם שמע מישהו קורא עיתון, בו כתוב שבקייב מחפשים רוקח. מי יודע ממתי העיתון? אולי כבר נתיישן, ואינם זקוקים לרוקח? וגם, האם זה רבי שסמכותו היא על עיתון? ". ותשאל אשתו: "ומה אמר בנוגע לבתנו?". ויען: "לא נתן לי שום עצה או דרך מעשית למצוא את בעלה. רק ברכני שהשי"ת יעזור". אמרה האשה: "אל תדאג, אם אלו דברי הרבי בוודאי נושע. עלינו רק לקיים את הוראותיו וה' יעזור, והרי כולם נוסעים לרבי, האם כולם השתגעו?". דברה על לבו עד שנשתכנע ונסע לקייב. בהגיעו לקייב התעניין אודות מקום העבודה שנתפרסם בעיתון ולהפתעתו ולשמחתו הרבה מצא את המקום, שם מצא חן בעיני האדון ויתן לו עבודה במשכורת גבוהה.

כך עברה שנה בטוב ובנעימים, בהתקרב חדש האביב לקח חופשה מעבודתו ונסע לביתו לחגוג את הפסח יחד עם משפחתו. באמצע ימי חוה"מ פסח הופתע לקבל מברק ממעבידו בו נכתב: "אתה

אחד מקרובי המשפחה של הצמח צדק היה במצב כספי דחוק מאד, ונוספה צרה על צרתו, חתן בתו נעלם, ובתו ישבה עגונה בביתה. ביקשה ממנו אשתו שיסע להצמח צדק, להתברך ממנו ולשמוע עצתו, אך מכיון שהיה 'מתנגד' סירב להצעתה. ותפציר בו אשתו ותאמר: "הלא כל העולם נוסעים לרבי ונושעים, ומדוע לא תסע?". לאחר הפצרות ותחנונים נכנע בעלה ונסע, ובהגיעו לחצר הרבי קיבלו אדמו"ר הצמח צדק בסבר פנים יפות וקירבו בקרבה מיוחדת (כידוע שבהגיע קרוב משפחה לרביים היו מקרבים אותו קירוב גדול, אף אם הלה לא היה חסיד גדול...). סיפר היהודי לרבי את סיבתו בוא, ויאמר אדמו"ר הצמח צדק: "פעם, כשישבתי במטבח, שמעתי שקראו בעתון שבעיר קייב דרוש בעל מרקחת. מכיון שזה מקצועך, סע לשם. ובדבר בתך, השי"ת יעזור".

חזר האיש לביתו מדוכך, ובבואו לעירו אמר לאשתו: "אה! הרבי לא יכול לעזור... הרבי

ברירה הודה ה"כומר" שאכן הוא בעלה של בתו ומיד קראו לרב שיסדר כתיבת גט כהלכתו.

חזר האיש לביתו שמח וטוב לבב, ועוד, ועיקר, משוכנע ובטוח שדברי הרבי ממשיים הם.

היתר עגונות הוא אחד התחומים הסבוכים והטעוניים ביותר בהלכה, הן מצד ההשלכות הרות הגורל על האשה, והן מצד הקושי הגדול למצוא את הנעדר או להוכיח את מותו. כאחד מהפוסקים המרכזיים בדורו עסק הצמח צדק רבות בהיתר עגונות מן הצד ההלכתי, בו מנסים לרוב להוכיח כי הבעל הנעלם אינו בין החיים. אך מה עושים כאשר הבעל חי ונושם במקום בלתי ידוע? כאן בא לעזרה כובעו הנוסף של הצמח צדק – נוסף להיותו פוסק, רבי מנחם מענדל היה גם רבי, צדיק ובעל רוח הקודש.

רוח הקודש היא סוג של דעת (כפי שאומר רש"י בפירושו למילה "דעת"), וגם עצם מציאת הבעל, בין המתים (בכח התורה) או בין החיים (ברוח הקודש), היא פעולה של דעת. גם לאחר המציאה, מופעלות לעתים הגבורות שבדעת, כדי להכריח את המעגן לתת גט לאשתו. מכל הסיבות הללו סיפורי עגונות, המסופרים על צדיקים רבים, הם ביטוי עיקרי לדעת ולרוח הקודש שלהם.

היבט חשוב נוסף של הדעת בסיפורי עגונות, הוא הקשר בין איש לאשתו המכונה בתורה "דעת", "והאדם ידע את חוה אשתו". הן קלקול שלום הבית שקדם לבריחת הבעל, והן רצונה של האשה להינשא שנית, שייכים לתיקון הדעת. לא במקרה, קשרי המשפחה וחשיבותם אצל צדיקי חב"ד מוזכרים דווקא כאן – דעת התורה ודעת רוח הקודש, שתיהן עוסקות במסירות על מנת לחבר ככל הניתן בין היהודים.

מתבקש להגיע בדחפיות לקייב". נבהלו בני ביתו וחששו מאד מהבלתי נודע, אך החליטו שתיכף יסע לקייב כבקשת אדונו. נטל עמו צידה לדרך, מצות וסוכר, ויצא לעבר העיר הגדולה. בהגיעו לקייב, קיבל מעבידו את פניו בחמימות ובסבר פנים יפות והתנצל על שהטריחו בפתאומיות לבוא קודם זמנו, והוסיף ואמר: "בקרוב חל יום הולדתי ובדעתי לערוך מסיבה גדולה. אזמין אורחים רבים ונכבדים, פריצים, קצינים וכמרים. ישבתי וחשבתי מי יוכל לנהל טקס גדול כזה. משלא מצאתי איש מסור, אשר ראוי לארגן האירוע, פניתי אליך. אמנם הנך רוקח, אבל מבקש אני ממך להכנס לתפקיד". ויהי היום, יום ההולדת, אורחים רבים חשובים מגיעים מכל האזור, והאדון בעל השמחה מקבל את פניהם ומושיבם ליד השולחן המפואר, כל אחד לפי מעמדו וחשיבותו. לפתע הבחין בעל השמחה אשר הרוקח היהודי, המנצח על כל הארוחה, עומד מבוהל ומרוגש במאד. נגש אליו האדון ושאלו: "האם משהו התרחש?". ענה הרוקח היהודי ואמר: "אחד האורחים שלך, אשר הציג את עצמו ככומר, הוא חתן בתי אשר נעלם מביתו והשאיר את בתי עגונה, ולכן עומד אני מבוהל ומרוגש". אמר לו אדונו: "כעת המשך בעבודתך ללא שינוי, ובגמר הסעודה אסדר הענין". משנסתיימה המסיבה והאורחים הרבים החלו לצאת לדרך נגש בעה"ב וקרא לאותו "כומר" לחדרו ושאלו: "איה אשתך? האם נכון הדבר אשר הנך יהודי ונעלמת מביתך והשארת את אשתך עגונה?". הכחיש הכומר את כל הטענות ואמר אשר לא היו דברים מעולם. למשמע זאת שלף בעה"ב אקדח מחגורתו ויקרא לרוקח ויאמר לכומר: "את האיש הזה אתה מכיר?". ויען: "לא". ויאמר בעה"ב: "אם לא תתן עכשיו גט פיטורין לבתו, אחת דתך...". בלית



## מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

והשראה בחיים. באופן מפתיע, התחושה הזו החלה דווקא בזמן בו התחלתי לעסוק במצוה חשובה של עזרה רוחנית לזולת. אשמח לעצת הרב.

### מענה:

"תמים תהיה עם ה' אלהיך", "הולך בתום ילך בטח". "אסתר מן התורה מנין? 'זאנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא'" – היינו כפירוש הבעל שם טוב שבמצב של "הסתר אסתיר" ההסתר עצמו נמצא בהסתרה ואינו מורגש. כלומר, כאשר מרגישים את ההסתר זו כבר התקדמות...

שתבשר בשורות טובות ותמשיך, ביתר שאת, לחזק יהודים ללכת בדרך ה', שבה נמצא האושר האמיתי.

למקום ב"ה.

צריך לפעול ולהתפלל, ללמוד וללמד, להביא אור לעולם (עולם שמלא חשך, כפי שאתם יודעים היטב). לאחרונה אמרנו ווארט שאדמו"ר הזקן בהקדמת ספר התניא פותח "אליכם אישים אקרא" – פניה למתאוששים בעם. כנראה שגדר הבינוני של התניא הוא מי שנמצא תמיד בשלב של התאוששות, התחזקות לאחר טראומה וכיוצא בזה. שתבשרו תמיד בשורות טובות.

### הסתר פנים

לאחרונה אני חש "הסתר פנים" מהקדושה – קשה לי ללמוד דברים שבעבר גרמו לי חיות גדולה

### התאוששות

אשתי ואני עוסקים בליווי של כל מיני מקרים קשים והדבר מקשה עלינו מאד מכמה בחינות – הן מצד העומס על הבית, הן בקושי הנפשי שנוצר אצלנו ועוד. לאיך, אנחנו ברוך ה' מצליחים לעזור גם במקרים שהם על גבול הפיקוח נפש.

האם זוהי השליחות שלנו או שעלינו להתמקד בעיקר בבית?

### מענה:

ברכה אישית ממני לכם ולכל מי שאתם בקשר אתו. העיקר, ביחס לשליחות של שניכם, הוא התמסרות לזולת מתוך אהבת ישראל, להרגיש את הקשר העצמי שבינינו בהיותנו יהודים, אחים ורעים



## אנכי והילדים

המדור לילדי ישראל

# לַפֶּת הַגְּאֻלָּה

גמליאל הוא מלשון גומל ונותן, כמו גמילות חסדים. ה' הוא הכי גומל חסדים, הרי ממנו אנחנו לומדים שצריך לגמל חסד לחבר. מתי אנחנו קוראים לה' "גומל"? לא פלא, ב"ברכת הגומל"... יהודי שהיה במצב של סכנה, ונצל, מודה לה' שהציל אותו, ומברך ברכה מיוחדת: "ברוך אתה... הגומל לחיבים טובות, שגמלני טוב". במשנה כתוב שישנם ארבעה שצריכים להודות: יורדי הים, הולכי מדברות ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא.

פדהצור מרכב משתי מלים: "פדה" ו"צור". "פדה" הוא מלשון שחרור, פדיון שבויים, ו"צור" מי שגמל ופדה – ה' יתברך, שנקרא צור. בשבת הגדול ח' ניסן אנחנו מודים לצורנו הקדוש ברוך הוא, שגמל ופדה אותנו מכל הצרות.

ח' ניסן – יום "מתיר אסורים" "שנזכה לחרות אמתית!" המלים האלו הן הברכה הכמעט-קבועה של הרבי לאנשים בתקופת חג הפסח. שניצא לחרות, שחרור וחפש. אגב, השנה "שבת הגדול" חלה בתאריך ח' ניסן, שבו יצא לחרות הרב שלנו – הרב יצחק גינזבורג שליט"א – מהמעצר המנהלי לפני 26 שנים. כחסידים אנחנו יודעים שיש קשר בין הדברים, והגאולה ודאי קשורה לשבת בה היא חלה. בואו נלמד על זה.

## גמליאל בן שפירא

ב-12 הימים הראשונים של חדש ניסן אנחנו קוראים על קרבנות הנשיאים בחגגת המשכן, כל יום נשיא של שבט אחר.

הנשיא שעליו אנחנו קוראים ב-ח' ניסן הוא נשיא שבט מנשה, גמליאל בן פדהצור. מה המשמעות של השם שלו?

## לֵבַת פִּעֻלָּה

אם כבר שמות, שבת הגדול עצמה היא לא שם קצת מוזר? למה קוראים לה ככה?

כשהיינו במצרים השבת שלפני פסח חלה ב' בניסן. ביום הזה ה' צוה אותנו לקחת כבש לקרבן פסח, ולקטר אותו למטה עד יום ההקרבה ב' י"ד בניסן. המצוה המיוחדת הזאת גרמה להרבה בלגון... המצרים היו עובדים לצאן, וכשראו כבשים קשורים למטות בני ישראל, העבדים שלהם, הם כמוכן שאלו: "מה אתם עושים עם האלילים שלנו?". אנחנו היינו צריכים לספר על הגאולה הקרובה, על היציאה ממצרים ועל מפת בכורות שעומדת להתרחש.

מה קרה אחר כך? הבכורים ששמעו זאת התמלאו בפרח, והלכו לדרש מפרעה שישלח את ישראל לחפשי, הם לא רוצים למות!.. פרעה לא הסכים, ומיד פרצה מלחמת אזרחים במצרים. על זה כתוב "למכה מצרים בבכוריהם". בכל אופן, התשובה של עם ישראל למצרים מסמלת את הגדלה של שבת הגדול. מה הגדלה? הגדלה היא הבטחון בה'!

שבת היא אמונה. אחרי ששה ימים של מעשה ופעילות, שבת היא יום של מנוחה בו אנחנו מאמינים וסומכים על ה' בעינים עצומות. שבת מזכירה שה' ברא את השמים והארץ וכל המתחולל

בהם בששה ימים, וכשזוכרים זאת מאמינים ש"כל מה דעביד רחמנא לטב עביד" – כל מה שה' עושה – הכל לטובה, גם אם אנחנו לא רואים ולא מבינים למה זה טוב.

בשבת הגדול אנחנו עוברים מאמונה לבטחון. אנו בטוחים שה' יעשה רק טוב, עד שגם בעינים שלנו נראה שהוא טוב. בשבת הגדול אנחנו כל כך בטוחים בחסדי ה' שיגאל אותנו, עד שאנחנו מעזים לספר למצרים הרשעים על כך בלי שום פחד. למרות שהגאולה עוד לא קרתה בפעל, אנחנו עדין שבויים במצרים ואף בכור עוד לא מת – אנחנו כבר "שם". כפיכך דלגנו ופסחנו על הזמן והתהליך שנשאה, ואנחנו כבר מנחים בגאולה.

## צִדְקַת מִשְׁפָּט

מפירים את המשפט "שמאל דוחה וימין מקרבת"? זה משפט שמדבר בעקר על ענייני חנוך ולמוד תורה. כשרב מלמד תלמיד, השעור צריך להתחיל ב"שמאל דוחה". כלנו מבינים ששעור לא יכול להתחיל ולהתקיים בלי שתהיה קדם כל משמעת. משמעת היא ההבנה של התלמיד שיש לו מה לשמע וללמד מהרב, הבנה שגורמת לו יראה, בטול והכנעה. רק ככה אפשר להתחיל. אחר כך, מתוך הלמוד, מגיעה הימין המקרבת – יש שמחה ואהבה בלמוד. התלמיד אוהב ונהנה ללמד מרבו והרב אוהב את

בלי שום התערבות חיצונית! הבדיקה של שבת הגדול היא "דלוג" לגאלה שעוד לא התרחשה בפעל, אבל משהו ממנה כבר הגיע. עם ישראל בטוחים בה לגמרי, ואפשר לומר שהם כבר יצאו לחרות.

בשבת כזאת של בטחון, כשהשמחה והטוב מגיעים אפלו מחוץ לסדר הרגיל – חל תאריך השחרור של הרב שלנו, הרבה לפני הזמן שהיה אמור להיות. קבלנו פנוק של חרות, אהבה ושמחה בנגוד למה שהיה נראה ובנגוד לתכניות של הרשויות. ממש בדרך גס.

שתהיה לנו שבת שמחה ומבדחת, מלאה נסים!

שבת שלום ומברך, ויום "מתיר אסורים" שמח!

נ"ו

התלמיד ושמח ללמד אותו. בגמרא יש תוספת לתהליך הזה. מספר על אחד האמוראים שהיה פותח כל שעור עם "מלתא דבדיחותא", עם בדיקה. רגע, הרי אמרנו שצריך להתחיל במשמעת ויראה, לא?

התשובה היא שבאמת ה"מלתא דבדיחותא" אינה חלק מסדר הלמוד. המלתא דבדיחותא נועדה להצחיק, לשמח, להרגיע ולפתח את המוח והלב של התלמידים ללמוד. כשהם ננוחים, שמחים ורגועים הלמוד נעשה טוב יותר. הבדיקה בתחלת השעור משנה את הסדר הרגיל, "מדלגת" על השלב הראשון של היראה וקופצת ישר לשלב השמחה, האהבה וההנאה.

כן, בשבת הגדול ה' עשה גס גדול ודי מצחיק, "למכה מצרים בבכוריהם". ה' גרם למצרים להרג אחד את השני,



ספר חדש  
בסדרת "עץ פרי"

# ושבתה הארץ

עבודת שנת השמיטה  
בקבלה ובהלכה  
לאור תורת החסידות

מאת

הרב יצחק גינזבורג שליט"א

בעריכת

יוסף פלאי ואיתיאל גלעדי



## חלק שני: פנימיות ההלכה

- א. טעמי השמיטה
- ב. שמיטה בדיבור
- ג. מלאכות שביעית
- ד. נטיעה וזריעה ערב שביעית
- ה. אוקמי ואברויי
- ו. שביתת הארץ ושביתת האדם
- ז. גידולי שביעית
- ח. חנטת הפירות
- ט. המצוות בפירות שביעית
- י. אדם ובהמה
- יא. הפקר הפירות
- יב. דין שמור
- יג. הנאתו וביעורו
- יד. בעור שביעית
- טו. פירות שביעית לגוי
- טז. הוצאת פירות שביעית לחו"ל

## חלק ראשון: שיעורי שמיטה

- "שבת הארץ"
- אמונה בשמיטה
- זמרת הארץ
- "בכל דרכיך דעהו"
- יום השבת ו"שבת הארץ"
- בנין הטבע היהודי

שנת השמיטה, שבת הארץ, היא שנה של אמונה ותענוג אלקי, תכלית ישוב עם ישראל בארץ ישראל, "שָׁכַן אֶרֶץ וְרָעָה אֲמוֹנָה. וְהִתְעַנַּג עַל ה'".

בשיעורי הרב גינזבורג על שנת השמיטה, נחשף הממד הפנימי-השבתי של מצות השביעית, הנוגע הן לחיי הציבור כולו, כלל ישראל, והן לעבודת ה' של כל אחד ואחת.

מקום מיוחד מוקדש בספר לעיון בהלכות השביעית בדרך 'פנימיות ההלכה', מתוך מבט המחבר ומאחד את הנגלה והנסתר.

תנו לעצמכם מתנה לחג הפסח של שנת השבע!